

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania v spolupráci
s Infostatom a Ústavom pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade SR

Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania

Bratislava 2005

OBSAH	STRANA
Úvod	5
I. Strategické zámery malých a stredných podnikov	9
II. Plány malých a stredných podnikov pri rozširovaní aktivít firmy	10
III. Očakávaný nárast tržieb po zavedení inovácií v malých a stredných podnikoch	12
IV. Spôsob realizácie inovácií v malých a stredných firmách	14
V. Financovanie inovácií v malých a stredných podnikoch	16
VI. Prínos inovácií pre malé a stredné firmy	17
VII. Náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004 vyjadrené percentuálnym podielom z tržieb malých a stredných podnikov	19
VIII. Ochota prijať spoločníka do svojej firmy, ktorý by získal minoritný podiel na obmedzenú dobu 3 až 5 rokov	21
IX. Dôvody nezájmu o vstup minoritného spoločníka do firmy	23
X. Hlavný prínos prípadného vstupu minoritného spoločníka do firmy	25
XI. Skúsenosti malých a stredných podnikov s predkladaním projektov investorovi	27
XII. Záujem o pomoc pri príprave projektov	29
XIII. Alternatívy investovania voľných finančných prostriedkov	32
XIV. Ochrana duševného vlastníctva na technológiu, produkty alebo ich dizajn malých a stredných podnikov	34
XV. Dôvody nevlastnenia niektorej formy ochrany duševného vlastníctva	36
XVI. Inovačná aktivita ako súčasť podnikateľskej stratégie malých a stredných podnikov	37
XVII. Vybrané ekonomické indikátory sledovaných malých a stredných podnikov	39
XVII.1. Výška obratu sledovaných malých a stredných podnikov	39
XVII.2. Zmena obratu v rokoch 2001 až 2004	41
XVII.3. Podiel exportu z celkového objemu výroby v roku 2004	43
XVII.4. Zmena exportu v rokoch 2001 až 2004	45
XVII.5. Počet zamestnancov v malých a stredných podnikoch	46
XVII.6. Zmena počtu zamestnancov v malých a stredných firmách 2001-2004	47
XVII. Majetkový podiel vo firme	48
XIX. Rozdelenie malých a stredných podnikov podľa ich hlavnej činnosti	49
XX. Metodika výskumu	52
XXI. Zhrnutie	53
XXII. Zoznam grafov	56

ÚVOD

Dlhodobo úspešné pôsobenie našich malých a stredných podnikov na spoločnom trhu EÚ predpokladá neustálu inováciu produktov a technológií. Investície firiem do inovácií sú finančne náročné, čo v situácii súčasného Slovenska bez dostatku kapitál predovšetkým dlhodobej povahy núti podnikateľov k hľadaniu nových foriem financovania svojej činnosti. Jedným z možných riešení ako čeliť konkurenčnému tlaku na európskom trhu je využitie investícií zvyšujúcich základné imanie podnikov. Ich výhodou je získanie kapitálu na dlhodobý rozvoj firiem bez nutnosti následného splácania istiny a úrokov. Druhou stranou mince je povinnosť podeliť sa s novým spoločníkom, či spoločníkmi o spolurozhodovanie vo firme. Realizovaný prieskum mapoval záujem a pripravenosť malých a stredných podnikov o takéto nebankové formy financovania podnikateľskej činnosti.

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) podporuje rozvoj malých a stredných firiem v Slovenskej republike so zreteľom na štátnu štruktúralnu, priemyselnú, technickú, regionálnu a sociálnu politiku. NARMSP sa podieľa na identifikácii a analýze obmedzení rozvoja podnikateľskej činnosti, následne pripravuje podklady pre legislatívne opatrenia, ktoré prostredníctvom Ministerstva hospodárstva SR ako gestora malého a stredného podnikania predkladá vláde SR. Neoddeliteľnou súčasťou ich monitorovania sú výskumy podnikateľského prostredia prostredníctvom výberových zisťovaní. V súvislosti s touto stratégiou uskutočnil Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR prieskum, ktorého objektom boli malé a stredné podniky na Slovensku s počtom do 249 pracovníkov. **Hlavnými cieľmi výskumu bolo zistiť:**

- ❑ strategické zámery malých a stredných podnikov
- ❑ záujem o rozširovanie podnikateľských aktivít malých a stredných firiem
- ❑ očakávaný nárast tržieb po zavedení inovácií
- ❑ spôsob prípravy inovácií produktov a technológií
- ❑ financovanie inovácií malých a stredných podnikov
- ❑ prínos zavedenia inovácií
- ❑ náklady na inovácie
- ❑ záujem o vstup ďalšieho spoločníka do firmy
- ❑ dôvody odmietania vstupu minoritného spoločníka
- ❑ hlavný prínos vstup minoritného spoločníka do podniku
- ❑ skúsenosti s predkladaním projektov investorovi
- ❑ záujem o pomoc pri príprave projektov
- ❑ spôsob investovania voľných finančných prostriedkov
- ❑ rozšírenosť využívania ochrany duševného vlastníctva a dôvody jej absencie
- ❑ trvalá inovačná aktivita ako súčasť dlhobodej podnikateľskej stratégie firmy
- ❑ výšku obratu malých a stredných podnikov v roku 2004
- ❑ výšku podielu exportu na obrate malých a stredných podnikov v roku 2004.

Program „Analýza podnikateľského prostredia“ realizuje z poverenia vlády SR Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Informácie z výberových zisťovaní sa podieľajú na identifikácii hlavných problémov slovenského malého a stredného podnikania

a slúžia k zlepšeniu postavenia firiem a ich rýchlejšej integrácii do prostredia jednotného trhu EÚ. Analytické výstupy, ktoré sú výsledkov výberových zisťovaní, následne NARMSP využije jednak pri návrhoch na administratívne a legislatívne zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku, ako aj pri koncipovaní podporných programov pre firmy. V rámci uvedeného programu je projekt „Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania“ už v poradí štrnástym prieskumom venujúcim sa problematike malých a stredných firiem, ktorého realizátorom je Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR a Inštitút informatiky a štatistiky.

Prieskum bol realizovaný v čase od 22. októbra do 2. novembra 2005 na území celého Slovenska, pričom jeho cieľovými objektmi boli **malé podniky s 0 až 9 a s 10 až 49 zamestnancami a stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami**. Informácie o výbere vzorky malých a stredných podnikov, reprezentatívnosti vzorky, spôsobe vyhľadávania predstaviteľov vybraných podnikov v teréne, poznatky z priebehu uskutočnených rozhovorov externých spolupracovníkov – anketárov s respondentmi a ich vyhodnotenie obsahuje samostatná kapitola informatívnej správy – metodika výskumu na strane 50 predkladanej informácie z výskumu.

Nasledujúca tabuľka prináša prehľad štruktúry skúmaných podnikov, ktoré sa zúčastnili výskumu.

Rozdelenie skúmaných podnikov z hľadiska počtu zamestnancov a hlavnej činnosti (údaje v %)				
Hlavný druh činnosti podniku podľa OKEČ	Počet zamestnancov v podniku			
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	Celoslov. priemer
priemyselná výroba	45	40	15	12
poľnohosp. a potravinárska výroba	62	17	21	2
obchod	86	12	2	33
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	75	25	0	5
stavebníctvo	62	32	6	10
doprava/pošta/telekomunikácie	76	18	6	3
peňažníctvo	85	15	0	1
obchodné služby	88	10	2	28
iné	79	19	2	6

Najväčšia časť malého a stredného podnikania v uskutočnenom prieskume je koncentrovaná na obchod. Ďalej nasledujú podniky venujúce sa obchodným službám a firmy zaoberajúce sa priemyselnou výrobou. Vo všetkých skupinách prevládajú podniky s počtom do 9 zamestnancov.

Vzhľadom na relatívne veľký podiel malých a stredných podnikov, ktoré respondenti vo svojich odpovediach zaradili do skupiny tzv. iných, uvádzame prehľad ich výskytu v realizovanom výskume s uvedením frekvencie výskytu:

„zdravotníctvo (28 krát)“, „lekáreň (8 krát)“, „údržba a oprava motorových vozidiel (6 krát)“, „kaderníctvo (2 krát)“, „prevádzkovanie výherných automatov“, „montáž, oprava a údržba plynových zariadení“, „vydávanie regionálnych novín“, „revízny a požiarny technik“, „inštalatérske a kúrenárske práce“, „opravárenské služby“, „obchod s odpadmi“, „pranie

a chemické čistenie“, „kurzy manikúry, nechťového dizajnu a nechťovej kozmetiky“, „technické testovanie a analýzy“, „zubná technika“, „realizácia špeciálnej izolácií zameraných na životné prostredie“

Z hľadiska krajového členenia Slovenska sú v jednotlivých regiónoch pomerne výrazné rozdiely v zastúpení malých a stredných podnikov podľa hlavného druhu činností, ktorý má firma zapísaný v obchodnom registri, ako to dokazuje aj nasledujúca tabuľka.

Rozmiestnenie jednotlivých malých a stredných podnikov podľa hlavného druhu činností v krajocho SR (údaje v %)									
Kraj sídla podniku	Hlavný druh činnosti podniku podľa OKEČ								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Bratislavský	9	1	35	6	6	3	4	36	0
Trnavský	10	8	31	2	18	3	0	15	13
Trenčiansky	21	4	23	4	13	4	1	22	8
Nitriansky	10	1	23	9	10	3	1	35	8
Žilinský	13	2	50	1	8	3	0	18	5
Banskobystrický	8	2	36	1	10	3	1	30	9
Prešovský	12	2	43	8	9	4	1	16	5
Košický	9	1	35	6	10	1	0	33	5
Celoslovenský priemer	12	2	33	5	10	3	1	28	6

Legenda:

1. – priemyselná výroba
2. – poľnohospodárstvo/potravinárska výroba
3. – obchod
4. – hotely/reštaurácie/pohostinstvo
5. – stavebníctvo
6. – doprava/pošta/telekomunikácie
7. – peňažníctvo/poist'ovníctvo
8. – obchodné služby
9. – iné

Obchod, ako najrozšírenejší druh činnosti malého a stredného podnikania vo výskume, boli z hľadiska regionálneho členenia Slovenska vo väčšej miere zastúpené v Žilinskom (50%) a Prešovskom kraji (43%). V menšej miere sídlili firmy venujúce sa obchodnej činnosti v Trenčianskom a Nitrianskom kraji (zhodne 23%). Vo väčšej miere ako je celoslovenský súbor boli obchodné služby zastúpené v Bratislavskom (36%) a Nitrianskom kraji (35%), Žilinskom (18%), Trnavskom (15%) a Prešovskom kraji (16%). Priemyselná výroba, ako tretie najčastejšie uvádzané odvetvie v prieskume, bolo vo väčšej miere zastúpené v Trenčianskom kraji (21%) a v najmenej miere v Banskobystrickom kraji (8%).

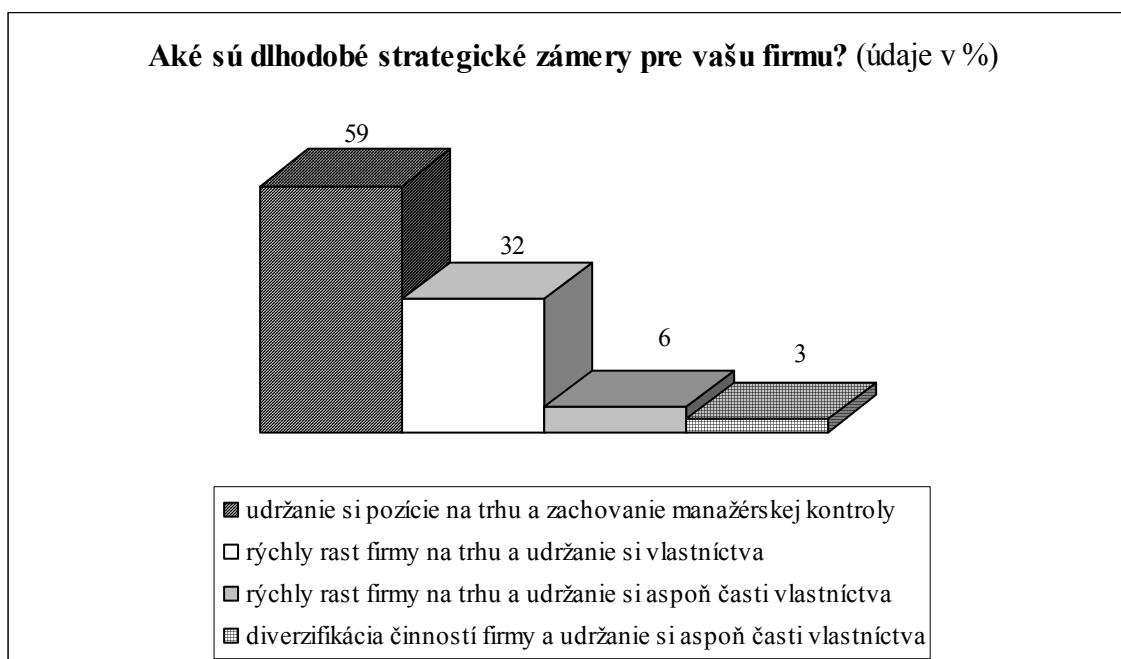
Rozloženie jednotlivých veľkostných skupín skúmaných firiem v krajoch SR (údaje v %)			
Kraj sídla podniku	Počet zamestnancov v podniku		
	0 - 9	10 - 49	50 - 249
Bratislavský	81	16	3
Trnavský	80	14	6
Trenčiansky	74	21	5
Nitriansky	73	23	4
Žilinský	83	12	5
Banskobystrický	74	22	4
Prešovský	79	17	4
Košický	81	15	4
Celoslovenský priemer	78	18	4

V prieskume sa zúčastnilo najviac firiem s počtom zamestnancov 0 – 9, a to najmä v Žilinskom kraji (83%). Podniky s počtom zamestnancov od 10 do 49 boli vo vyššej miere zastúpené v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (23%, resp. 22%). Najväčšie podniky (50 - 249 zamestnancov), ktoré sa zúčastnili prieskumu, mapoval aktuálny prieskum hlavne v Trnavskom kraji (6%).

I. STRATEGICKÉ ZÁMERY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Prvou oblasťou, na ktorú sa realizovaný prieskum zamerlal, bolo identifikovanie strategických zámerov malých a stredných podnikov. Zástupcovia firiem deklarovali, ktorý zo štyroch predložených strategických zámerov sa najviac približuje podnikateľskej filozofii ich podniku. Ako vyplýva z výsledkov prieskumu, **takmer tri pätiny oslovených** považujú za prvoradé **udržanie si pozície na trhu a zachovanie manažérskej kontroly**. Necelá tretina respondentov deklarovala záujem o **rýchly rast firmy na trhu a udržanie si vlastníctva**. Viac prináša nasledujúci graf.

Graf č. 1

Udržanie si pozície na trhu a zachovanie manažérskej kontroly ako dlhodobý strategický zámer firmy uvádzali vo väčšej miere, oproti celoslovenskému súboru, vo firmách s počtom zamestnancov od 0 do 9 (64%), pôsobiach v oblasti obchodných služieb a venujúcich sa „inej“ podnikateľskej činnosti (zhodne 67%). Z hľadiska regionálneho členenia tu možno zaradiť firmy sídliače v Trnavskom (72%), Žilinskom (67%) a Košickom kraji (66%).

Rýchly rast firmy na trhu a udržanie si vlastníctva deklarovali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, zástupcovia firiem s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (44%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (50%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (42%), s počtom od 10 do 49 (47%) a od 50 do 249 zamestnancov (46%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (38%), doprave, poštách a telekomunikáciách (44%), peňažníctve (54%), s podielom exportu od 10% do 30% (44%), od 30% do 50 % (53%), od 50% do 70% (60%) a nad 70% z celkového objemu výroby v roku 2004 (40%), so sídlom v Trenčianskom a Banskobystrickom kraji (41%, resp. 40%).

Aké sú dlhodobé strategické zámery pre vašu firmu? (údaje v %)				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	01	02	03	04
0 – 9	28	5	3	64
10 – 49	47	7	4	42
50 – 249	46	7	5	42
Druh činnosti				
priemyselná výroba	38	8	5	49
poľnohosp. a potravinárska výroba */	33	4	4	59
obchod	35	7	2	56
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	33	2	2	63
stavebníctvo	33	4	7	56
doprava/pošta/telekomunikácie */	44	12	3	41
peňažníctvo */	54	0	0	46
obchodné služby	24	5	4	67
iné	32	0	1	67
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	34	7	1	58
Trnavský	24	1	3	72
Trenčiansky	41	3	6	50
Nitriansky	32	5	2	61
Žilinský	21	10	2	67
Banskobystrický	40	4	6	50
Prešovský	32	5	3	60
Košický	23	9	2	66
Celoslovenský priemer	32	6	3	59

Legenda:

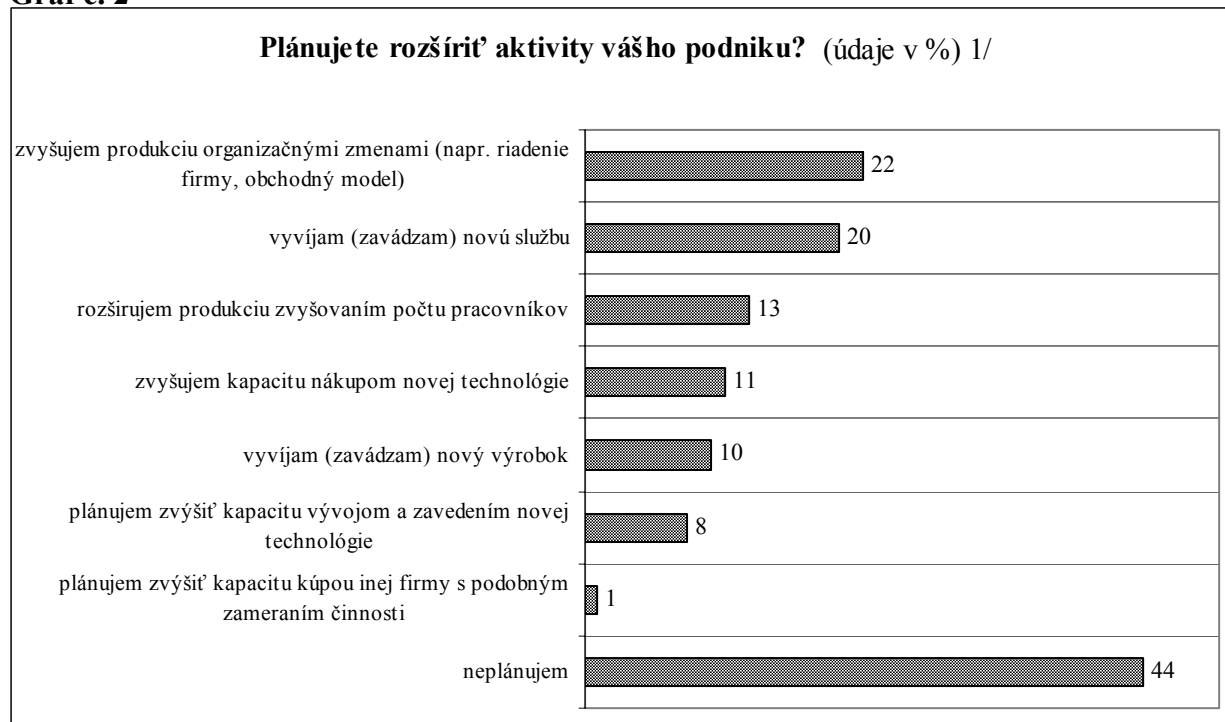
- 01 – rýchly rast firmy na trhu a udržanie si vlastníctva
- 02 – rýchly rast firmy na trhu a udržanie si aspoň časti vlastníctva
- 03 – diverzifikácia činností firmy a udržanie si aspoň časti vlastníctva
- 04 – udržanie si pozície na trhu a zachovanie manažérskej kontroly

II. PLÁNY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV PRI ROZŠIROVANÍ AKTIVÍT FIRMY

U malých a stredných podnikov prieskum mapoval zámery vedúcich pracovníkov pri rozširovaní aktivít firmy. **Takmer štvrtina oslovených plánuje zvýšiť produkciu organizačnými zmenami** (napr. riadenie firmy, obchodný model) a **viac ako pätina účastníkov prieskumu chce svoje aktivity rozšíriť vyvíjaním, resp. zavádzaním novej služby**. Najväčší podiel podnikateľov - **viac ako dve pätiny – neplánujú rozširovať** aktivity svojej firmy. Kompletne informácie prináša graf na nasledujúcej strane.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Graf č. 2

Plánujete rozšíriť aktivity vášho podniku? (údaje v %) 1/

	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	7	18	8	5	1	18	10	52
10 – 49	17	31	16	18	2	36	20	19
50 – 249	36	23	39	23	0	48	30	11
Druh činnosti								
priemyselná výroba	40	16	22	26	4	29	23	22
poľnohosp. a potravinárska výroba */	25	8	21	13	0	42	4	33
obchod	9	18	7	5	1	26	9	46
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	4	44	6	10	6	12	10	42
stavebníctvo	2	21	19	10	0	23	26	37
doprava/pošta/telekomunikácie */	6	29	6	3	0	18	15	44
peňažníctvo */	0	62	8	0	0	8	0	23
obchodné služby	4	20	9	6	1	19	9	53
iné	3	16	13	6	0	13	10	59
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	8	20	11	8	1	16	10	47
Trnavský	3	15	12	8	0	20	5	57
Trenčiansky	14	23	12	7	3	22	15	38
Nitriansky	12	23	13	8	1	23	11	42
Žilinský	15	11	9	8	2	30	14	57
Banskobystrický	11	20	13	9	2	21	11	40
Prešovský	13	34	9	10	1	34	22	24
Košický	7	17	7	9	1	27	16	48
Celoslovenský priemer	10	20	11	8	1	22	13	44

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Legenda:

- 01 – vyvíjam (zavádzam) nový výrobok
- 02 – vyvíjam (zavádzam) novú službu
- 03 – zvyšujem kapacitu nákupom novej technológie
- 04 – plánujem zvýšiť kapacitu vývojom a zavedením novej technológie
- 05 – plánujem zvýšiť kapacitu kúpou inej firmy s podobným zameraním činnosti
- 06 – zvyšujem produkciu organizačnými zmenami (napr. riadenie firmy, obchodný model)
- 07 – rozširujem produkciu zvyšovaním počtu pracovníkov
- 08 – neplánujem

Zvyšovanie produkcie organizačnými zmenami (napr. riadenie firmy, obchodný model) uviedli vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, vo firmách s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (29%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (37%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (50%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (32%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 zamestnancov (36%) a od 50 do 249 zamestnancov (48%), s hlavnou podnikateľskou činnosťou v oblasti priemyselnej výroby (29%), poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (42%), s exportom do 10% (29%), od 10% do 30% (38%) a od 30% do 50 % z objemu výroby v roku 2004 (47%), so sídlom v Žilinskom (30%), Prešovskom (34%) a Košickom kraji (27%).

Vyvíjam (zavádzam) novú službu uviedli častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, vo firmách s obratom 5 mil. do 10 mil. Sk (28%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (26%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (25%) a od 100 mil. do 500 mil. Sk (37%), zamestnávajúcich od 10 do 49 pracovníkov (31%), podnikajúce v oblasti hotelov, reštaurácií a pohostinstiev (44%), dopravy, pôšt a telekomunikácií (29%), peňažníctva (62%), s exportom do 10% (37%), od 50% do 70% (27%) z objemu výroby v minulom roku a so sídlom v Prešovskom kraji (34%).

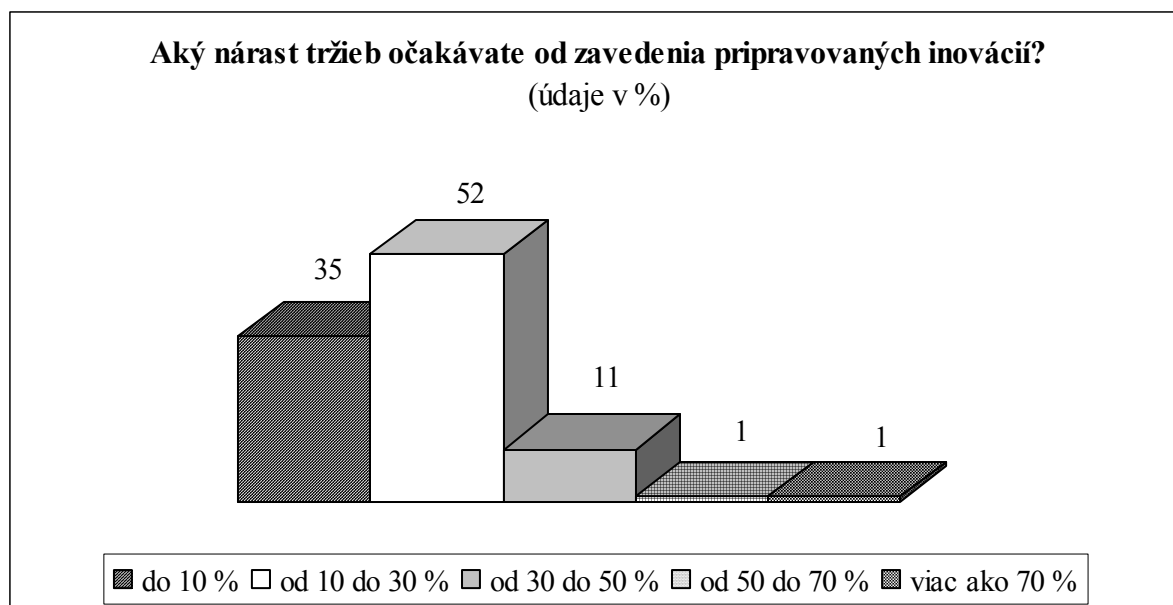
Podnikateľské aktivity **neplánujú** rozširovať predovšetkým v menších firmách s obratom do 1 mil. Sk (65%) a od 1 mil. do 5 mil. Sk (53%), zamestnávajúcich do 9 zamestnancov (52%), venujúce sa obchodným službám (53%) a „inej“ podnikateľskej činnosti (59%), neexportujúcich firmách (50%), ako aj sídliačich v Trnavskom a Žilinskom kraji (rovnako 57%).

III. OČAKÁVANÝ NÁRAST TRŽIEB PO ZAVEDENÍ INOVÁCIÍ V MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOCH

Respondenti, ktorí uviedli, že mienia rozširovať aktivity svojho podniku zároveň konkretizovali, aký nárast tržieb v súvislosti s pripravovanými inováciami očakávajú. **Viac ako polovica oslovených** predpokladá, že pripravované zavedenie inovácií napomôže pri **náraste tržieb o 10 až 30 % a vyše tretina zástupcov** oslovených firiem **nárast tržieb do 10 %**. Viac prináša graf na nasledujúcej strane.

Nárast tržieb vo výške **10 až 30 %** očakávajú po zavedení inovácií častejšie, ako je celoslovenský priemer, zástupcovia podnikov s počtom od 10 do 49 zamestnancov (57%), podnikajúcich v oblasti priemyselnej výroby (62%), stavebníctva (59%), s podielom exportu od 10% do 30% (64%), od 50% do 70% (60%) a viac ako 70% z objemu výroby v roku 2004 (69%) a v malých a stredných podnikoch so sídlom v Nitrianskom kraji (62%).

Graf č. 3

Aký nárast tržieb očakávate od zavedenia pripravovaných inovácií? (údaje v %)					
	Odpovede:				
	do 10 %	od 10 % do 30 %	od 30 % do 50 %	od 50 % do 70 %	viac ako 70 %
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	36	50	11	2	1
10 – 49	30	57	12	1	0
50 – 249	41	51	8	0	0
Druh činnosti					
priemyselná výroba	27	62	10	0	1
poľnohosp. a potravinárska výroba */	37	50	13	0	0
obchod	40	47	11	1	1
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	43	47	3	7	0
stavebníctvo	30	59	11	0	0
doprava/pošta/telekomunikácie */	28	55	17	0	0
peňažníctvo */	20	50	20	0	10
obchodné služby	33	51	13	2	1
iné	42	42	8	8	0
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	25	56	16	1	2
Trnavský	55	40	5	0	0
Trenčiansky	37	52	10	1	0
Nitriansky	22	62	14	1	1
Žilinský	38	54	5	0	3
Banskobystrický	38	48	14	0	0
Prešovský	41	39	10	8	2
Košický	38	56	6	0	0
Celoslovenský priemer	35	52	11	1	1

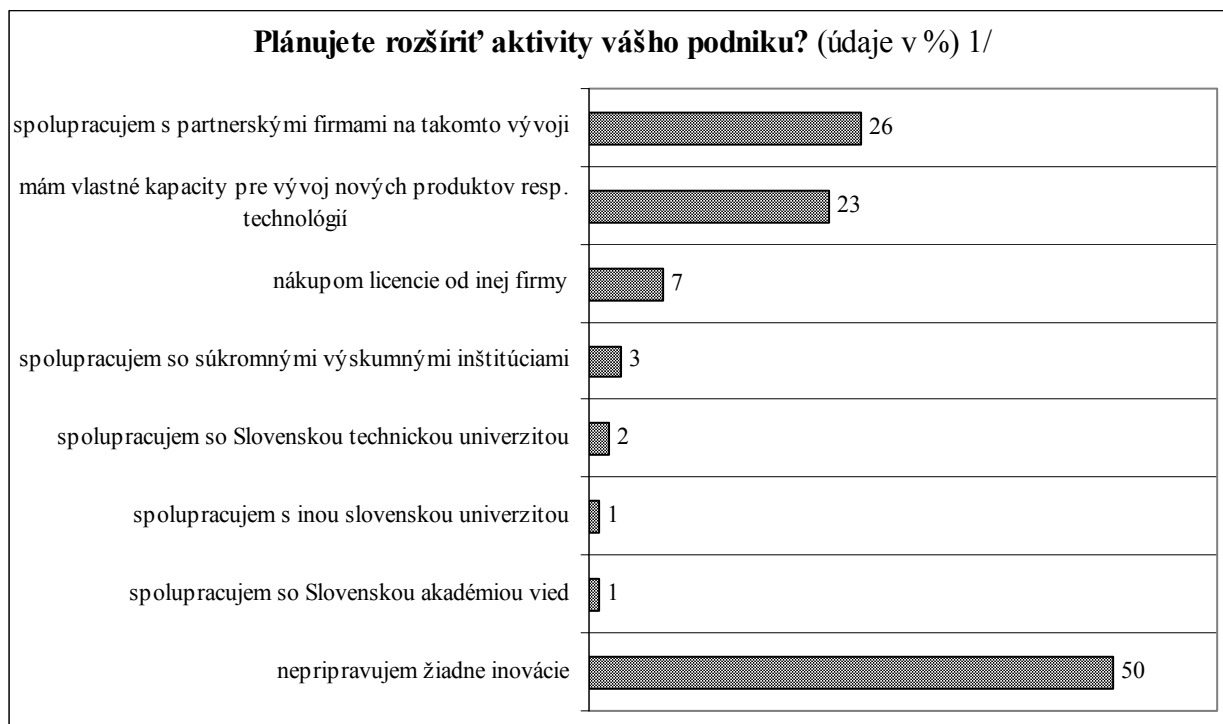
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Nárast tržieb **do 10 %** po zavedení inovácií predpokladajú predovšetkým v stredných podnikoch s obratom od 100 mil. do 500 mil. Sk (41%), vo firmách podnikajúcich v obchode (40%), hotelierstve, reštauračných a pohostinských službách (43%), v „inej“ podnikateľskej činnosti (42%) a neexportujúcich podnikoch (40%). Z hľadiska administratívneho členenia Slovenska ide o firmy so sídlom v Trnavskom a Prešovskom kraji (55%, resp. 41%).

IV. SPÔSOB REALIZÁCIE INOVÁCIÍ V MALÝCH A STREDNÝCH FIRMÁCH

Na pripravovaných inováciách v malých a stredných podnikoch sa okrem vlastných zdrojov využívajú externé firmy a inštitúcie. Rozsah ich využívania, ako aj mieru využívania vlastných kapacít pri inováciách mapovala ďalšia časť prieskumu. Ako vyplýva z výsledkov zisťovania, **vyše štvrtina** firiem využíva pri inováciách **spoluprácu s partnerskými firmami** a **viac ako pätina firiem** stačia **vlastné kapacity na vývoj nových produktov resp. technológií**. **Polovica oslovených** malých a stredných podnikov uviedla, že **nepripravuje žiadne inovácie**. Viac prináša nasledujúci graf.

Graf č. 4

Spoluprácu s partnerskými firmami na vývoji inovácií deklarovali častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, vo firmách s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (33%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (40%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (43%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (42%), s počtom od 10 do 49 a od 50 do 249 zamestnancov (40% a 39%), venujúcich sa priemyselnej výrobe (40%) a stavebníctvu (35%), medzi exportujúcimi firmami s objemom vývozu do 10% (44%), od 10% do 30% (38%), od 30% do 50% (44%), od 50% do 70% (47%) a nad 70% (45%). Z hľadiska regionálneho členenia tu možno zaradiť podniky sídliace v Trenčianskom (31%), Nitrianskom (35%) a Banskobystrickom kraji (35%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Vlastné kapacity pre vývoj nových produktov resp. technológií uvádzali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, v podnikoch s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk, od 50 mil. do 100 mil. Sk (zhodne 36%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (32%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (35%) a od 50 do 249 (48%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (41%), v poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (42%), hotelierstve, reštauráciách a pohostinstvách (29%), peňažníctve (50%), exportujúcich do 10% (43%), od 10% do 30% (41%), od 30% do 50% (56%) a od 50% do 70% z objemu produkcie (47%), ako aj podniky so sídlom v Prešovskom kraji (29%).

Žiadne inovácie nepripravujú najmä v najmenších podnikoch s obrátom do 1 mil. Sk (68%), od 1 mil. do 5 mil. Sk (61%), s počtom do 9 zamestnancov (58%), podnikajúcich v oblasti obchodu (59%), dopravy, pôšt a telekomunikácií (59%), neexportujúcich firmách (58%) a sídlacích v Trnavskom (60%), Žilinskom (58%) a Košickom kraji (62%).

Akým spôsobom pripravujete inovácie svojich produktov a technológií (údaje v %) 1/								
	Odpovede:							
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06	07	08
0 – 9	18	22	2	1	1	1	5	58
10 – 49	35	40	3	1	5	2	15	24
50 – 249	48	39	9	0	14	2	18	16
Druh činnosti								
priemyselná výroba	41	40	4	2	11	2	18	19
poľnohosp. a potravinárska výroba */	42	29	0	0	0	4	4	42
obchod	17	24	2	1	0	0	4	59
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	29	13	0	0	0	0	8	54
stavebníctvo	16	35	4	0	4	1	12	46
doprava/pošta/telekomunikácie */	18	15	6	0	0	3	6	59
peňažníctvo */	50	17	25	8	0	8	0	17
obchodné služby	23	21	2	1	1	1	6	53
iné	14	30	5	0	0	2	6	52
Kraj sídla podniku								
Bratislavský	27	19	4	2	3	0	5	48
Trnavský	15	24	0	1	0	1	4	60
Trenčiansky	21	31	1	1	0	1	6	48
Nitriansky	26	35	3	0	2	3	10	39
Žilinský	19	15	6	1	5	2	15	58
Banskobystrický	21	35	4	1	1	1	6	47
Prešovský	29	29	1	0	2	1	5	44
Košický	15	20	2	0	4	0	11	62
Celoslovenský priemer	23	26	3	1	2	1	7	50

Legenda:

- 01 – mám vlastné kapacity pre vývoj nových produktov resp. technológií
- 02 – spolupracujem s partnerskými firmami na takomto vývoji
- 03 – spolupracujem so súkromnými výskumnými inštitúciami
- 04 – spolupracujem so Slovenskou akadémiou vied

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

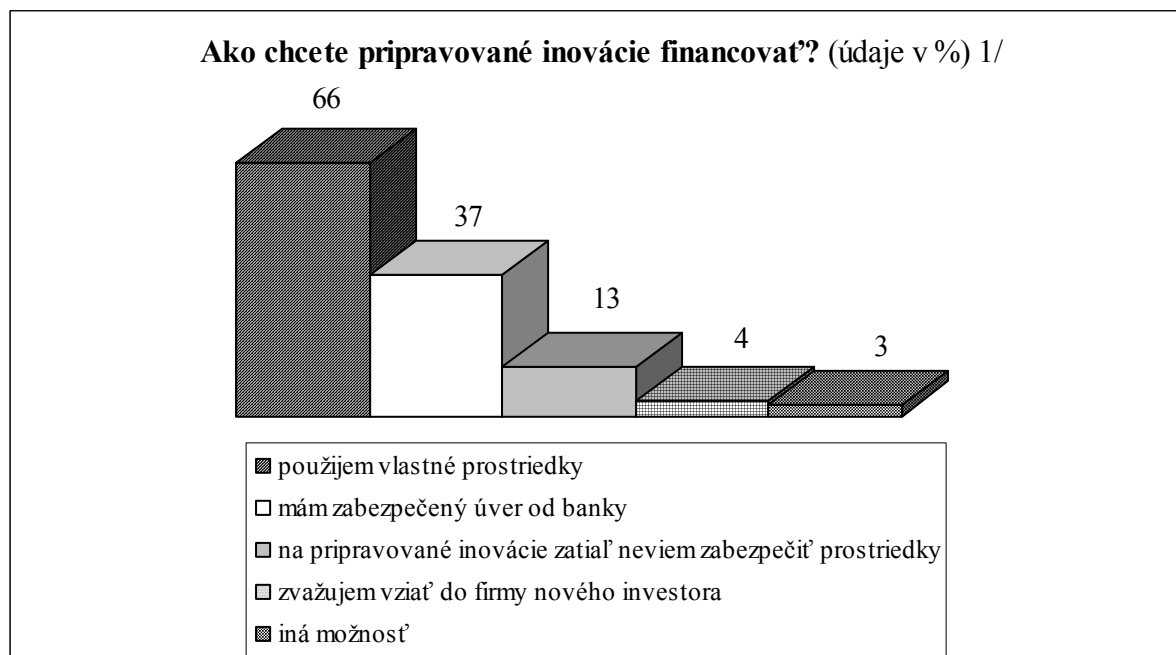
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

- 05 – spolupracujem so Slovenskou technickou univerzitou
- 06 – spolupracujem s inou slovenskou univerzitou
- 07 – nákupom licencie od inej firmy
- 08 – nepripravujem žiadne inovácie

V. FINANCOVANIE INOVÁCIÍ V MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOKCH

Neoddeliteľnú súčasť inovácií v malých a stredných podnikoch predstavuje finančné zabezpečenie ich realizácie. Firmy, ktoré pripravujú inovácie svojich produktov a technológií mali možnosť konkretizovať, odkiaľ chcú získať finančné zdroje pri inovácii. **Dve tretiny malých a stredných podnikov uviedlo, že na financovanie inovácií využijú vlastné prostriedky a viac ako tretina má zabezpečený úver od bánk.** Približne osmina firiem **nevie zatiaľ na pripravované inovácie zabezpečiť prostriedky.** Kompletne odpovede respondentov prináša ďalší graf.

Graf č. 5

Použit' vlastné prostriedky pri realizácii inovácií plánujú častejšie, ako je celoslovenský priemer, vo firmách s obrátom od 100 mil. do 500 mil. Sk (75%), podnikajúcich v poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (71%), obchode (72%), peňažníctve (80%), s podielom exportu od 50% do 70% z objemu výroby (77%), ako aj vo firmách so sídlom v Trnavskom (75%), Žilinskom a Banskobystrickom kraji (zhodne 73%).

Zabezpečený úver od banky majú vo zvýšenej miere, oproti priemeru za celé Slovensko, podniky s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (43%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (46%) a od 100 mil. do 500 mil. Sk (50%), venujúce sa priemyselnej výrobe (41%), stavebníctvu (54%), firmy exportujúce od 30% do 50% a od 50% do 70% z objemu produkcie (59%, resp. 54%) a sídlia v Trenčianskom kraji (45%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Na pripravované inovácie zatiaľ nemali zabezpečené prostriedky predovšetkým v malých a stredných firmách s obrátom od 50 mil. Sk (19%), s hlavnou podnikateľskou činnosťou v oblasti priemyselnej výroby (22%), dopravy, pôšt a telekomunikácií (21%), ako aj podniky s exportom od 10% do 30% objemu výroby (20%). Z hľadiska územnosprávneho členenia Slovenska nevedeli zabezpečiť prostriedky na inovácie najmä v Nitrianskom, Žilinskom (rovnako 19%) a Košickom kraji (30%).

Ako chcete tieto aktivity financovať? (údaje v %) 1/					
	Odpovede:				
	01	02	03	04	05
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	67	32	3	12	3
10 – 49	63	43	7	16	3
50 – 249	70	51	3	16	0
Druh činnosti					
priemyselná výroba	61	41	7	22	5
poľnohosp. a potravinárska výroba */	71	21	0	14	14
obchod	72	37	3	8	2
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	58	38	0	13	4
stavebníctvo	61	54	5	14	0
doprava/pošta/telekomunikácie */	43	29	7	21	7
peňažníctvo */	80	20	10	10	0
obchodné služby	66	31	3	12	2
iné	70	27	7	10	0
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	67	31	3	14	2
Trnavský	75	36	0	3	3
Trenčiansky	61	45	6	8	3
Nitriansky	61	36	4	19	0
Žilinský	73	32	8	19	3
Banskobystrický	73	40	5	3	3
Prešovský	65	39	4	11	7
Košický	57	32	4	30	4
Celoslovenský priemer	66	37	4	13	3

Legenda:

- 01 – použijem vlastné prostriedky
- 02 – mám zabezpečený úver od banky
- 03 – zvažujem vziať do firmy nového investora
- 04 – na pripravované inovácie zatiaľ neviem zabezpečiť prostriedky
- 05 – iná možnosť

VI. PRÍNOS INOVÁCIÍ PRE MALÉ A STREDNÉ FIRMY

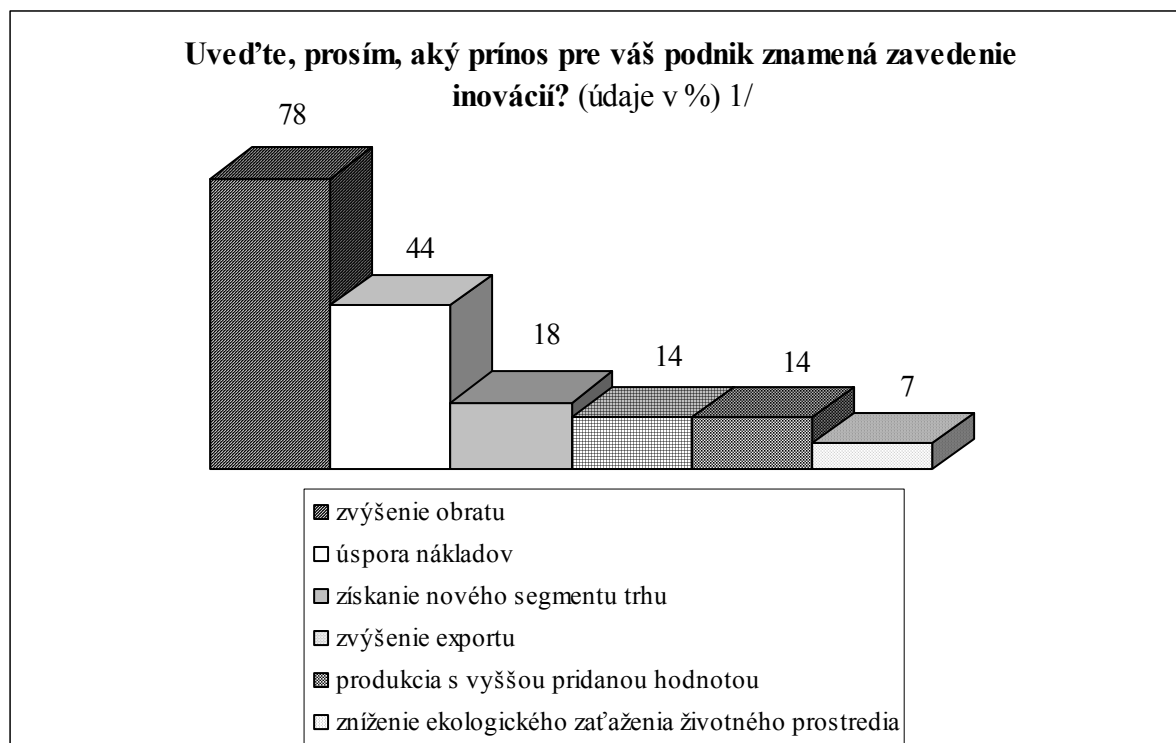
Inovácie predstavujú významný spôsob, ako sa firmy vyrovnávajú s veľkým konkurenčným tlakom a vylepšujú si svoju pozíciu na otvorenom európskom trhu. V malých

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

a stredných podnikoch, ktoré pripravujú inovácie svojich produktov a technológií, prieskum ďalej zisťoval, aký prínos v súvislosti s uvedenými aktivitami očakávajú zástupcovia firiem. Pre najväčšiu časť respondentov – **takmer štyri pätiny** – zavedenie inovácií znamená **zvýšenie obrátu** firmy a **pre viac ako dve pätiny úsporu nákladov**. **Takmer pätina získa inováciou nový segment na trhu**. Kompletné odpovede prináša ďalší graf.

Graf č. 6

Zvýšenie obrátu od inovácií očakávajú častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, v malých a stredných podnikoch s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (84%), venujúcich sa poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (86%), obchodu (84%), doprave, poštám a telekomunikáciám (86%), peňažníctvu (90%), exportujúcich od 30 do 50 % z objemu výroby (91%), ako aj vo firmách so sídlom v Žilinskom (89%), Prešovskom (87%) a Košickom kraji (85%).

Úsporu nákladov deklarovali vo zvýšenej miere, oproti priemeru za celé Slovensko, hlavne zástupcovia firiem s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (50%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (54%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (69%), v stredných podnikoch s počtom pracovníkov od 50 do 249 (59%), s hlavnou podnikateľskou činnosťou v oblasti priemyselnej výroby (51%), stavebníctva (52%), dopravy, pôšt a telekomunikácií (50%) a exportujúcich od 30% do 50% a od 50% do 70% vlastnej produkcie (59%, resp. 54%). Z hľadiska regionálneho členenia tu možno zaradiť firmy z Banskobystrického kraja (49%).

Získanie nového segmentu trhu uvádzali predovšetkým podnikatelia z firiem s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (24%), podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva a potravinárskej výroby (36%), ktorých sídlo je v Trnavskom (28%) a Žilinskom kraji (41%).

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

Uved'te, prosím, aký prínos pre váš podnik znamená zavedenie inovácií? (údaje v %) 1/						
	Odpovede:					
Počet zamestnancov v podniku	01	02	03	04	05	06
0 – 9	43	79	10	18	9	5
10 – 49	44	77	18	17	21	10
50 – 249	59	76	35	22	22	11
Druh činnosti						
priemyselná výroba	51	78	42	20	22	12
poľnohosp. a potravinárska výroba */	43	86	36	36	14	21
obchod	45	84	7	15	8	4
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	42	75	8	17	4	0
stavebníctvo	52	82	5	18	16	13
doprava/pošta/telekomunikácie */	50	86	7	21	7	14
peňažníctvo */	10	90	10	0	20	0
obchodné služby	39	75	7	19	16	4
iné	47	57	0	17	3	3
Kraj sídla podniku						
Bratislavský	42	81	10	11	12	5
Trnavský	47	67	8	28	11	8
Trenčiansky	44	71	20	15	10	3
Nitriansky	47	72	14	21	7	11
Žilinský	46	89	24	41	35	19
Banskobystrický	49	78	14	19	8	3
Prešovský	43	87	13	15	24	4
Košický	38	85	13	17	19	6
Celoslovenský priemer	44	78	14	18	14	7

Legenda:

- 01 – úspora nákladov
- 02 – zvýšenie obratu
- 03 – zvýšenie exportu
- 04 – získanie nového segmentu trhu
- 05 – produkcia s vyššou pridanou hodnotou
- 06 – zníženie ekologického zaťaženia životného prostredia

VII. NÁKLADY NA INOVÁCIE V ROKOCH 2002 AŽ 2004 VYJADRENÉ PERCENTUÁLNYM PODIELOM Z TRŽIEB MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

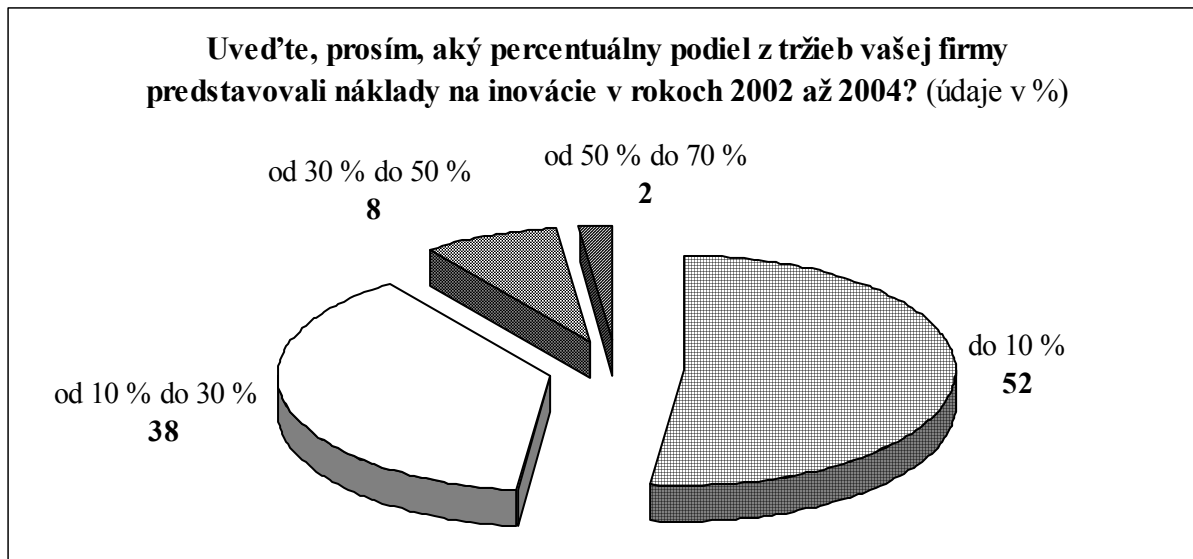
Realizovaný prieskum sa vo firmách, ktoré pripravujú inovácie zamerlal na mapovanie objemu finančných prostriedkov, ktoré predstavovali náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004 vyjadrené podielom z obratu malých a stredných podnikov. **Viac ako polovica**

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

zástupcov podnikov uviedla, že ich náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004 predstavovali do 10 % z celkového obratu firmy a viac ako tretina oslovených od 10 % do 30 % z celkového obratu firmy. Ďalšie informácie prináša nasledujúci graf.

Graf č. 7

Do 10 % z celkových tržieb v rokoch 2002 až 2004 minuli na inovácie predovšetkým podniky s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (58%), s počtom do 9 pracovníkov (57%), ako aj v podnikoch venujúcich sa obchodu (58%) a peňažníctvu (67%). V optike regionálneho členenia Slovenska uvedené investície urobili podniky so sídlom v Trnavskom (66%), Žilinskom (60%) a Košickom kraji (63%).

Od 10 % do 30 % zo svojich tržieb investovali do inovácii najmä v malých a stredných firmách s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (43%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (50%), v podnikoch s počtom pracovníkov od 10 do 49 a od 50 do 249 (49% a 44%), ktoré ako hlavnú podnikateľskú činnosť uviedli poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (43%), hotelierstvo, reštauračné a pohostinské služby (44%), stavebníctvo (45%), dopravu, pošty a telekomunikácie (64%), „inú“ podnikateľskú činnosť (52%), exportujúce od 10% do 30% a viac ako 70% objemu výroby, ako aj podniky so sídlom v Trenčianskom kraji (všetky 46%).

Uved'te, prosím, aký percentuálny podiel z tržieb vašej firmy predstavovali náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004? (údaje v %) 1/				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	01	02	03	04
0 – 9	57	33	8	2
10 – 49	40	49	9	2
50 – 249	53	44	3	0
Druh činnosti				
priemyselná výroba	55	38	5	2
poľnohosp. a potravinárska výroba */	50	43	7	0
obchod	58	36	5	1
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	32	44	20	4
stavebníctvo	46	45	9	0
doprava/pošta/telekomunikácie */	29	64	7	0
peňažníctvo */	67	22	11	0
obchodné služby	53	32	9	6
iné	42	52	6	0
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	47	41	8	4
Trnavský	65	26	6	3
Trenčiansky	46	46	7	1
Nitriansky	47	40	11	2
Žilinský	60	37	0	3
Banskobystrický	53	32	14	1
Prešovský	56	38	4	2
Košický	63	30	5	2
Celoslovenský priemer	52	38	8	2

Legenda:

- 01 – do 10 % z celkového obratu firmy
- 02 – od 10 % do 30 % z celkového obratu firmy
- 03 – od 30 % do 50 % z celkového obratu firmy
- 04 – od 50 % do 70 % z celkového obratu firmy

VIII. OCHOTA PRIJAŤ SPOLOČNÍKA DO SVOJEJ FIRMY, KTORÝ BY ZÍSKAL MINORITNÝ PODIEL NA OBMEDZENÚ DOBU 3 AŽ 5 ROKOV

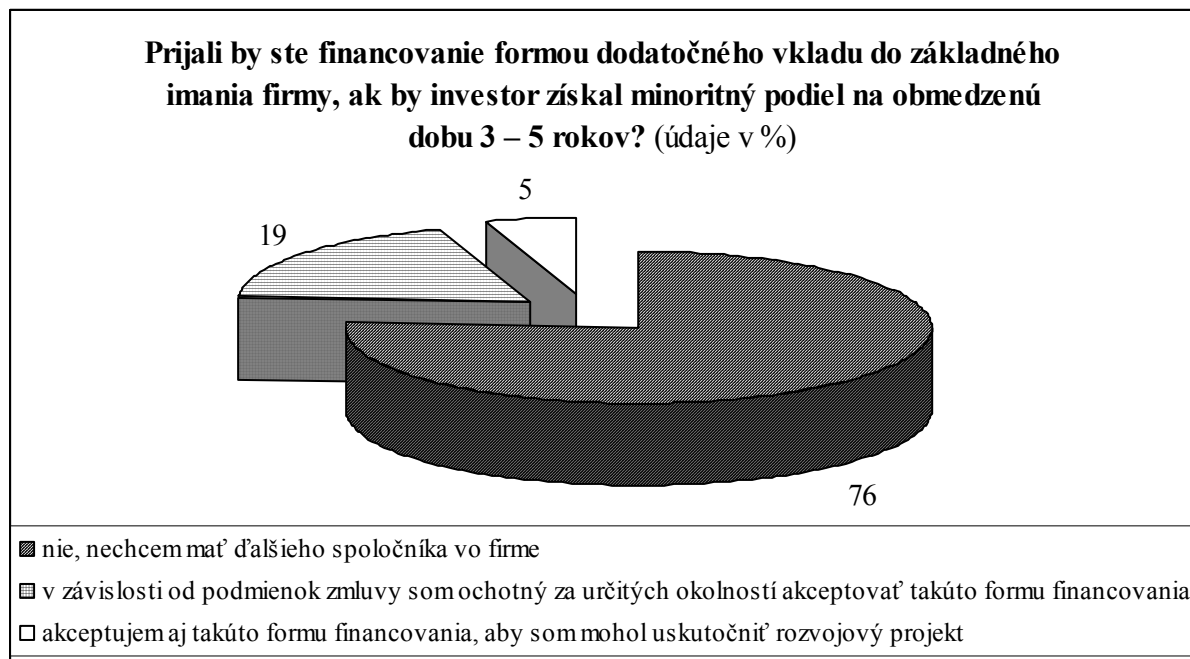
Jednou z možností, ako zabezpečiť financovanie podnikateľskej činnosti je zvýšenie základného imania podniku formou vstupu ďalšieho investora. Prieskum zisťoval, ako vnímajú takúto možnosť predstavitelia malých a stredných podnikov za podmienok, že nový investor získa minoritný podiel vo firme na obmedzenú dobu 3 až 5 rokov. Výsledky prieskumu naznačujú konzervatívny prístup slovenským malým a stredným podnikom,

1/ Medzi možnosťami bola aj odpoveď „nad 70 % z celkového obratu firmy“, ktorú neuviedol žiaden respondent.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

k uvedenej forme financovania podnikateľskej činnosti, keď **viac ako tri štvrtiny oslovených nechcú mať ďalšieho spoločníka vo firme**. Vyššia ústretovosť nebankovej formy financovania aktivít bola zaznamenaná u **necelej pätiny zástupcov podnikov**, ktorá bola **ochotná v závislosti od podmienok zmluvy akceptovať takúto formu financovania** svojej činnosti. **Takúto formu financovania v plnej miere akceptuje každý dvadsiaty účastník prieskumu**. Presné znenie otázky a odpovedí prináša nasledujúci graf.

Graf č. 8

Ďalšieho spoločníka vo firme nechcú mať vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, v malých a stredných podnikoch venujúcich sa poľnohospodárstvu a potravinárskej výrobe (83%), ako aj doprave, poštám a telekomunikáciám (82%). Z hľadiska regionálneho členenia Slovenska tu možno zaradiť firmy so sídlom v Žilinskom (83%) a Prešovskom kraji (82%).

Ochotu prijať takúto formu financovania **v závislosti od podmienok zmluvy** vyjadrili vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, v podnikoch s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (27%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (25%), ako aj v malých a stredných podnikoch venujúcich sa priemyselnej výrobe (27%), hotelierstvu, reštauračným a pohostinským službám (33%), exportujúcich do 10% (41%) a od 10% do 30% (26%). Z hľadiska administratívneho členenia Slovenska ide o podniky z Trenčianskeho kraja (25%).

Financovanie podnikania formou dodatočného vkladu do základného imania akceptujú častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, najmä vo firmách s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (14%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (11%), v stredných podnikoch s počtom od 50 do 249 zamestnancov (9%), ktoré ako hlavnú podnikateľskú činnosť uvádzali priemyselnú výrobu (11%) a „inú“ podnikateľskú činnosť (10%), exportujúcich od 30% do 50% (12%) a viac ako 70% z objemu produkcie (25%).

Prijali by ste financovanie formou dodatočného vkladu do základného imania firmy, ak by investor získal minoritný podiel na obmedzenú dobu 3 – 5 rokov? (údaje v %)			
	Odpovede:		
	01	02	03
Počet zamestnancov v podniku			
0 – 9	79	17	4
10 – 49	68	25	7
50 – 249	68	23	9
Druh činnosti			
priemyselná výroba	62	27	11
poľnohosp. a potravinárska výroba */	83	17	0
obchod	80	16	4
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	65	33	2
stavebníctvo	79	19	2
doprava/pošta/telekomunikácie */	82	12	6
peňažníctvo */	77	15	8
obchodné služby	78	16	6
iné	71	19	10
Kraj sídla podniku			
Bratislavský	80	15	5
Trnavský	78	15	7
Trenčiansky	70	25	5
Nitriansky	77	16	7
Žilinský	83	15	2
Banskobystrický	71	23	6
Prešovský	82	17	1
Košický	74	20	6
Celoslovenský priemer	76	19	5

Legenda:

01 – nie, nechcem mať ďalšieho spoločníka vo firme

02 – v závislosti od podmienok zmluvy som ochotný za určitých okolností akceptovať takúto formu financovania

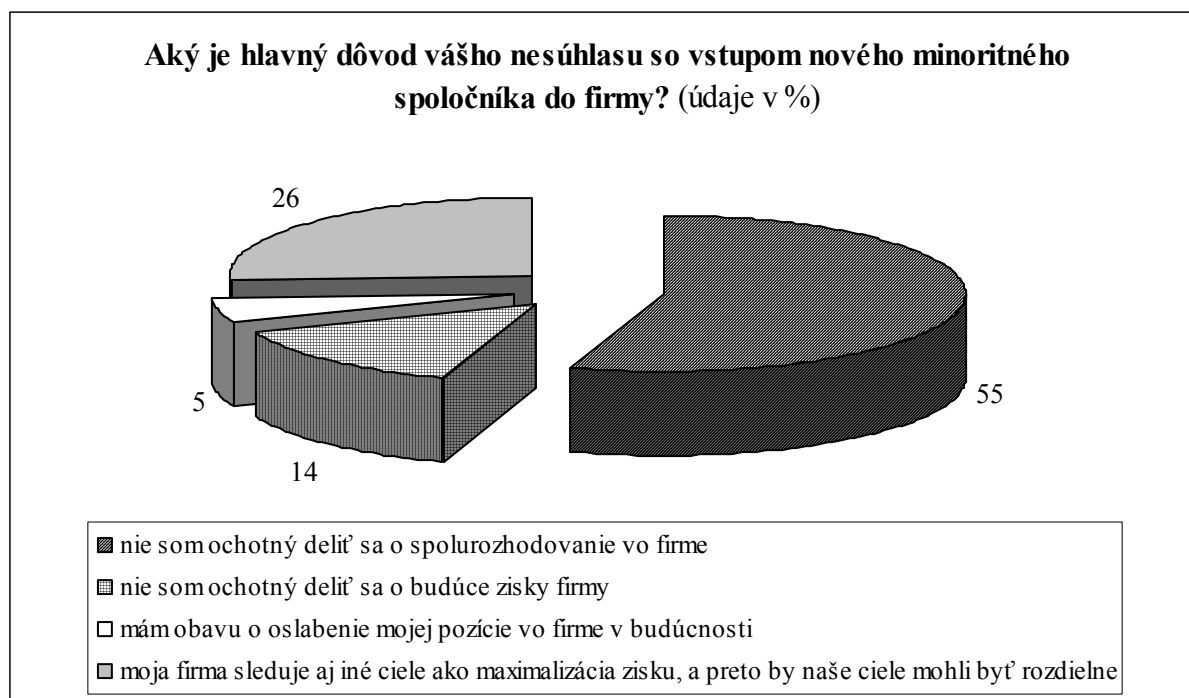
03 – akceptujem aj takúto formu financovania, aby som mohol uskutočniť rozvojový projekt

IX. DÔVODY NEZÁUJMU O VSTUP MINORITNÉHO SPOLOČNÍKA DO FIRMY

Predstavitelia malých a stredných podnikoch, ktorí deklarovali nezáujem o ďalšieho spoločníka vo firme mali možnosť upresniť dôvody, prečo nesúhlasia s uvedenou formou financovania svojej podnikateľskej činnosti. **Viac ako polovica oslovených** uviedla ako hlavný dôvod nezájmu o vstup minoritného investora **neochotu deliť sa o spolurozhodovanie vo firme a približne štvrtina podnikateľov** sa priklonila k odpovedi, že **ich firma sleduje aj iné ciele ako je maximalizácia zisku**. Kompletné odpovede prináša graf na nasledujúcej strane.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Graf č. 9

Neochotu deliť sa o spolurozhodovanie vo firme ako dôvod nezáujmu o vstup nového investora uvádzali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, hlavne zástupcovia podnikov s obrátom od 1 mil. Sk (61%), venujúcich sa obchodu (63%) a sídlacích v Žilinskom a Košickom kraji (zhodne 69%).

K tvrdeniu, že **firma sleduje aj iné ciele ako maximalizácia zisku**, sa častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, priklonili zástupcovia firiem s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (42%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (60%), podnikajúcich v priemyselnej výrobe (39%), doprave, poštách a telekomunikáciách (32%), „inej“ podnikateľskej činnosti (44%), ako aj exportujúcich do 10% (38%), od 10% do 30% (32%), od 50% do 70% (46%) a viac ako 70% z objemu svojej produkcie (36%). V optike administratívneho členenia Slovenska tu možno zaradiť podniky z Trnavského (31%), Trenčianskeho (37%), Nitrianskeho (35%) a Banskobystrického kraja (33%).

Neochotu deliť sa o budúce zisky spoločnosti vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, deklarovali vo firmách s obrátom od 50 mil. do 100 mil. Sk (28%), s počtom od 10 do 49 zamestnancov (19%), podnikajúcich v hotelierstve, reštauračných a pohostinských službách (19%), v oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií (22%), peňažníctva (40%), exportujúcich od 30% do 50% (30%), so sídlom v Bratislavskom a Žilinskom Kraji (24% a 19%).

Obavy o oslabenie pozície vo firme v budúcnosti vyjadrili predovšetkým v podnikoch s obrátom do 1 mil. Sk, ktoré sa venujú peňažníctvu (zhodne 10%) a sídlia v Prešovskom kraji (11%).

Aký je hlavný dôvod vášho nesúhlasu so vstupom nového minoritného spoločníka do firmy? (údaje v %)				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	01	02	03	04
0 – 9	58	13	6	23
10 – 49	44	19	4	33
50 – 249	40	16	0	44
Druh činnosti				
priemyselná výroba	41	14	6	39
poľnohosp. a potravinárska výroba */	55	15	5	25
obchod	63	10	6	21
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	50	19	3	28
stavebníctvo	53	14	6	27
doprava/pošta/telekomunikácie */	39	22	7	32
peňažníctvo */	40	40	10	10
obchodné služby	56	16	6	22
iné	46	7	2	44
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	50	24	7	19
Trnavský	58	8	3	31
Trenčiansky	56	4	3	37
Nitriansky	48	11	6	35
Žilinský	69	19	4	8
Banskobystrický	52	10	5	33
Prešovský	50	11	11	28
Košický	69	11	5	15
Celoslovenský priemer	55	14	5	26

Legenda:

01 – nie som ochotný deliť sa o spolurozhodovanie vo firme

02 – nie som ochotný deliť sa o budúce zisky firmy

03 – mám obavu o oslabenie mojej pozície vo firme v budúcnosti

04 – moja firma sleduje aj iné ciele ako maximalizácia zisku, a preto by naše ciele mohli byť rozdielne

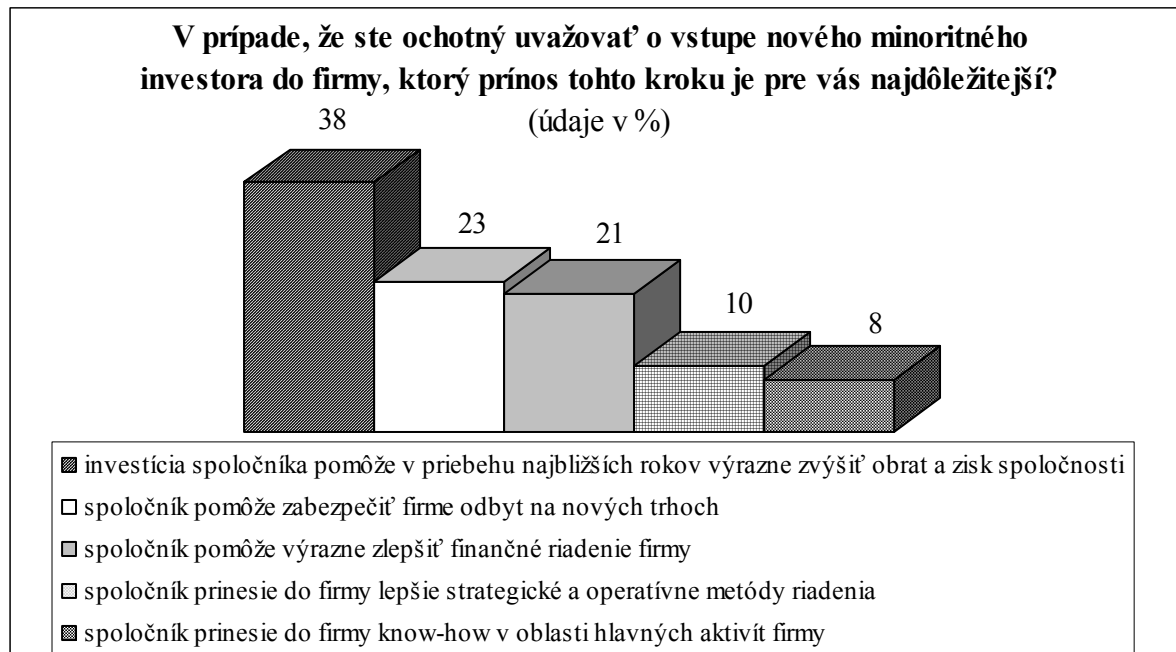
X. HLAVNÝ PRÍNOS PRÍPADNÉHO VSTUPU MINORITNÉHO SPOLOČNÍKA DO FIRMY

Zástupcovia podnikov deklarujúci ochotu vyžiť financovania podnikateľskej činnosti formu dodatočného vkladu do základného imania firmy novým investorom, mali možnosť upresniť, aký hlavný prínos uvedeného kroku očakávajú. **Takmer dve pätiny** predstaviteľov firiem ako hlavný prínos vstupu investora uviedli, že **investícia pomôže v priebehu najbližších rokov výrazne zvýšiť obrat a zisk spoločnosti**. Takmer štvrtina oslovených

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

očakáva od nového spoločníka **pomoc zabezpečiť firme odbyt na nových trhoch** a viac ako **päťina** si myslí, že spoločník **pomôže výrazne zlepšiť finančné riadenie firmy**. V prehľadnej podobe uvedené výsledky prináša ďalší graf.

Graf č. 10

K odpovedi, že **investícia spoločníka pomôže v priebehu najbližších rokov výrazne zvýšiť obrat a zisk spoločnosti**, sa vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, priklonili zástupcovia podnikov s obratom od 100 mil. do 500 mil. Sk (50%), podnikajúcich v oblasti hotelierstva, reštauračných a pohostinských služieb (56%), dopravy, pôšt a telekomunikácií (50%), exportujúcich od 30% do 50% (62%), so sídlom v Nitrianskom (45%) a Prešovskom kraji (57%).

V **zabezpečení odbytu pre firmu na nových trhoch** vidia hlavný prínos vstupu investora predovšetkým v podnikoch s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (29%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (33%), s počtom od 10 do 49 a od 50 do 249 zamestnancov (30%, resp. 29%), s hlavou podnikateľskou činnosťou v oblasti priemyselnej výroby (30%) a stavebníctva (32%), ako aj vo firmách s exportom do 10% (32%), od 10% do 30% (55%) a viac ako 70% (33%). V optike územnosprávneho členenia Slovenska tu možno zaradiť podniky z Trnavského (40%) a Košického kraja (35%).

Zlepšenie finančného riadenia firmy očakávajú po vstupe nového investora predovšetkým vo firmách s obratom od 100 mil. do 500 mil. Sk (33%), podnikajúcich v oblasti priemyselnej výroby (28%), dopravy, pôšt a telekomunikácií (33%), peňažníctva (67%), exportujúcich od 50% do 70% a viac ako 70% z celkového objemu výroby (zhodne 50%), ktoré sídlia v Žilinskom a Banskobystrickom kraji (40% a 28%).

V prípade, že ste ochotný uvažovať o vstupe nového minoritného investora do firmy, ktorý prínos tohto kroku je pre vás najdôležitejší? (údaje v %)					
	Odpovede:				
	01	02	03	04	05
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	12	21	20	7	40
10 – 49	3	23	30	10	34
50 – 249	7	14	29	14	36
Druh činnosti					
priemyselná výroba	6	28	30	6	30
poľnohosp. a potravinárska výroba */	50	0	25	0	25
obchod	9	22	22	6	41
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	11	17	17	0	55
stavebníctvo	5	23	32	4	36
doprava/pošta/telekomunikácie */	17	33	0	0	50
peňažníctvo */	0	67	0	0	33
obchodné služby	12	13	27	11	37
iné	11	22	0	28	39
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	11	23	27	4	35
Trnavský	10	5	40	10	35
Trenčiansky	4	25	18	16	37
Nitriansky	21	10	7	17	45
Žilinský	7	40	27	0	27
Banskobystrický	13	27	20	0	40
Prešovský	0	22	14	7	57
Košický	10	13	35	6	36
Celoslovenský priemer	10	21	23	8	38

Legenda:

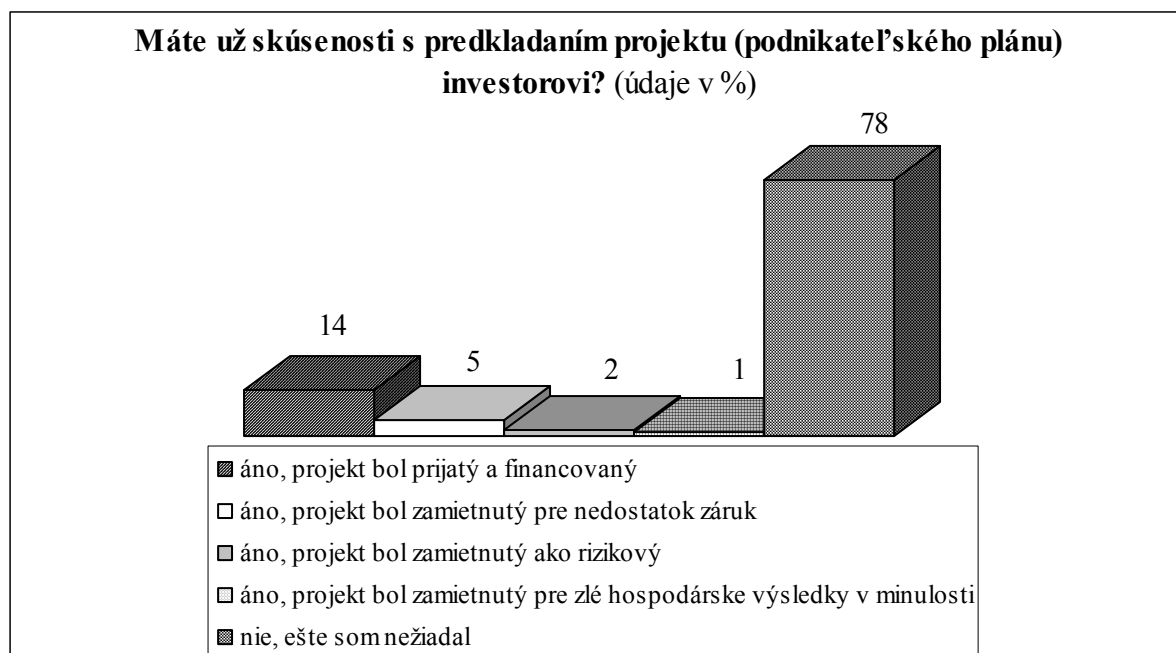
- 01 – spoločník prinesie do firmy lepšie strategické a operatívne metódy riadenia
- 02 – spoločník pomôže výrazne zlepšiť finančné riadenie firmy
- 03 – spoločník pomôže zabezpečiť firme odbyť na nových trhoch
- 04 – spoločník prinesie do firmy know-how v oblasti hlavných aktivít firmy
- 05 – investícia spoločníka pomôže v priebehu najbližších rokov výrazne zvýšiť obrat a zisk spoločnosti

XI. SKÚSENOSTI MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV S PREDKLADANÍM PROJEKTOV INVESTOROV

Realizovaný prieskum sa ďalej zamerlal na monitorovanie skúseností v malých a stredných podnikoch s predkladaním projektov investorovi. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že **viac ako osmina zástupcov firiem** má skúsenosti s úspešným predkladaním projektov, keď ich **projekt bol prijatý a financovaný. Každý dvadsiaty** predstaviteľ firmy už **projekt podal, ale bol zamietnutý pre nedostatok záruk a viac ako tri štvrtiny oslovených ešte o projekt nežiadali**. Všetky odpovede prináša nasledujúci graf.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Graf č. 11

Medzi úspešnými predkladateľmi projektu, keď **ich projekt bol prijatý a financovaný** sú častejšie, ako je priemer za celé Slovensko, zastúpené podniky s obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk, od 50 mil. do 100 mil. Sk (zhodne 28%) a od 100 mil. do 500 mil. Sk (53%), v podnikoch s počtom od 10 do 49 a od 50 do 249 zamestnancov (22%, resp. 37%), podnikajúcich v stavebníctve (22%), vo všetkých exportujúcich firmách – s objemom do 10% (29%), od 10% do 30% (24%), od 30% do 50% (33%), od 50% do 70% (23%) a viac ako 70% objemu produkcie v roku 2004 (20%). Z hľadiska regionálneho členenia krajiny tu možno zaradiť firmy sídlia v Banskobystrickom kraji (25%).

Skúsenosti s predkladaním projektov **nemajú** vo väčšej miere, ako je priemer za celé Slovensko, hlavne najmenšie firmy s obratom do 1 mil. Sk (88%), podnikajúce v oblasti obchodu (83%), peňažníctva (92%), obchodných služieb (84%) a neexportujúce firmy (83%). Z hľadiska územnosprávneho členenia uvádzali nižšiu skúsenosť s predkladaním projektov zástupcovia firiem z Nitrianskeho kraja (86%).

Máte už skúsenosti s predkladaním projektu (podnikateľského plánu) investorovi? (údaje v %)					
	Odpovede:				
	01	02	03	04	05
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	11	2	4	1	82
10 – 49	21	2	8	2	67
50 – 249	37	5	2	0	56
Druh činnosti					
priemyselná výroba	17	4	8	1	70
poľnohosp. a potravinárska výroba */	17	0	8	0	75
obchod	12	1	3	1	83
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	6	6	7	0	81
stavebníctvo	22	3	5	3	67
doprava/pošta/telekomunikácie */	9	12	3	0	76
peňažníctvo */	8	0	0	0	92
obchodné služby	13	1	7	0	79
iné	14	0	2	0	84
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	13	3	3	1	80
Trnavský	11	4	2	0	83
Trenčiansky	18	2	5	0	75
Nitriansky	8	3	3	0	86
Žilinský	5	2	10	1	82
Banskobystrický	25	0	3	2	70
Prešovský	13	3	10	1	73
Košický	11	2	7	0	80
Celoslovenský priemer	14	2	5	1	78

Legenda:

01 - áno, projekt bol prijatý a financovaný

02 - áno, projekt bol zamietnutý ako rizikový

03 - áno, projekt bol zamietnutý pre nedostatok záruk

04 - áno, projekt bol zamietnutý pre zlé hospodárske výsledky v minulosti

05 - nie, ešte som nežiadal

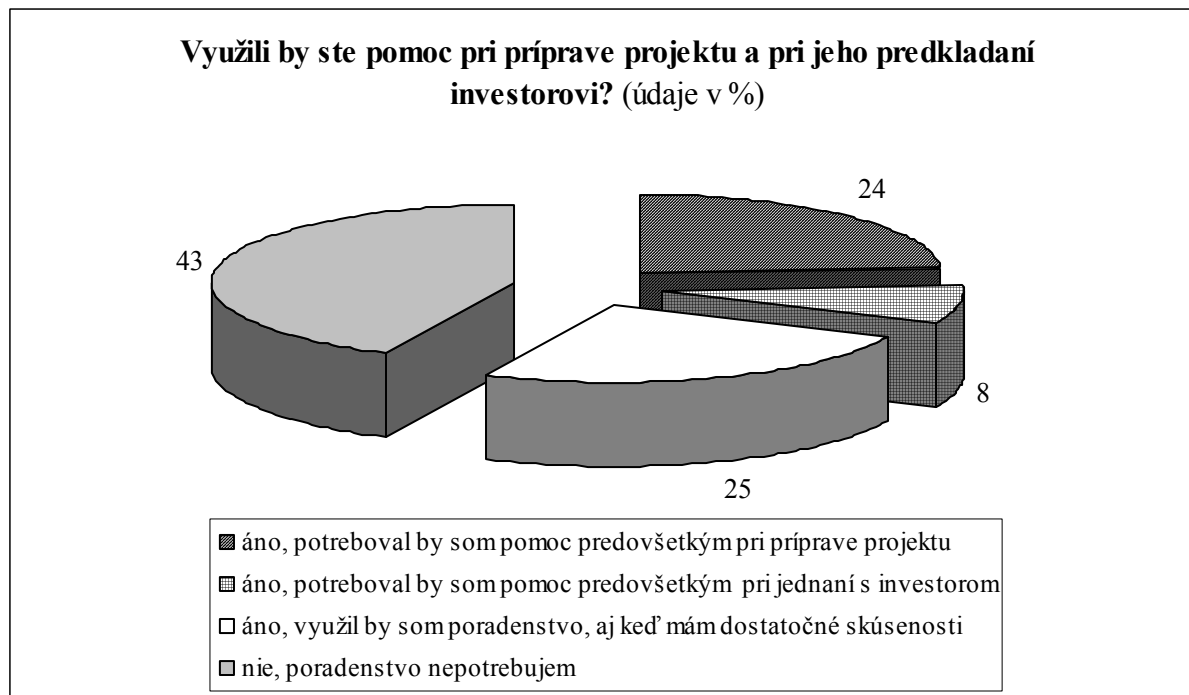
XII. ZÁUJEM O POMOC PRI PRÍPRAVE PROJEKTOV

U zástupcov malých a stredných podnikov bez ohľadu na to, či majú alebo nemá skúsenosti s predkladaním projektov alebo podnikateľských plánov, prieskum zisťoval záujem o pomoc pri ich príprave a predkladaní investorovi. **Štvrtina zástupcov podnikov** uviedla, že by rada **využila poradenstvo, aj keď má dostatočné skúsenosti** s prípravou a predkladaním projektov a **necelá štvrtina by potrebovala pomoc predovšetkým pri**

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

príprave projektu. S výsledkov prieskumu tiež vyplýva, že **poradenstvo v tejto oblasti nepotrebuje viac ako dve pätiny malých a stredných firiem.** Všetky výsledky prináša nasledujúci graf.

Graf č.12

Poradenstvo by využili, aj keď majú dostatočné skúsenosti predovšetkým v podnikoch s obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (38%), od 100 mil. do 500 mil. Sk (42%), s počtom zamestnancov od 10 do 49, podnikajúcich v stavebníctve (zhodne 33%), v oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií (32%), exportujúcich do 10% (30%), od 30% do 50% (41%), od 50% do 70% (54%) a viac ako 70% objemu produkcie (30%). V optike územnosprávneho členenia Slovenska by napriek skúsenostiam s predkladaním projektov radi využili poradenstvo firmy z Banskobystrického kraja (37%).

Pomoc predovšetkým pri príprave projektu by uvítali vo väčšej miere, ako je celoslovenský priemer, zástupcovia firiem podnikajúcich v poľnohospodárstve a potravinárskej výrobe (38%), exportujúcich do 10% (33%) a od 50% do 70% z objemu produkcie (31%), so sídlom v Trenčianskom a Prešovskom kraji (30% a 36%).

Poradenstvo nepotrebuje najmä v malých a stredných podnikoch s obrátom do 1 mil. Sk (51%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (48%), venujúcich sa hotelierstvu, reštauračným a pohostinským službám (56%), peňažníctvu (69%), sídlacích v Trnavskom a Nitrianskom kraji (57% a 51%).

Využili by ste pomoc pri príprave projektu a pri jeho predkladaní investorovi? (údaje v %)				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	01	02	03	04
0 – 9	25	8	24	43
10 – 49	22	6	33	39
50 – 249	18	14	23	45
Druh činnosti				
priemyselná výroba	24	14	24	38
poľnohosp. a potravinárska výroba */	38	8	8	46
obchod	28	6	26	40
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	21	2	21	56
stavebníctvo	22	6	33	39
doprava/pošta/telekomunikácie */	21	9	32	38
peňažníctvo */	8	8	15	69
obchodné služby	20	8	25	47
iné	23	10	21	47
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	20	9	26	45
Trnavský	20	4	19	57
Trenčiansky	30	4	25	41
Nitriansky	19	5	25	51
Žilinský	28	5	21	47
Banskobystrický	22	6	37	35
Prešovský	36	16	20	28
Košický	25	14	21	40
Celoslovenský priemer	24	8	25	43

Legenda:

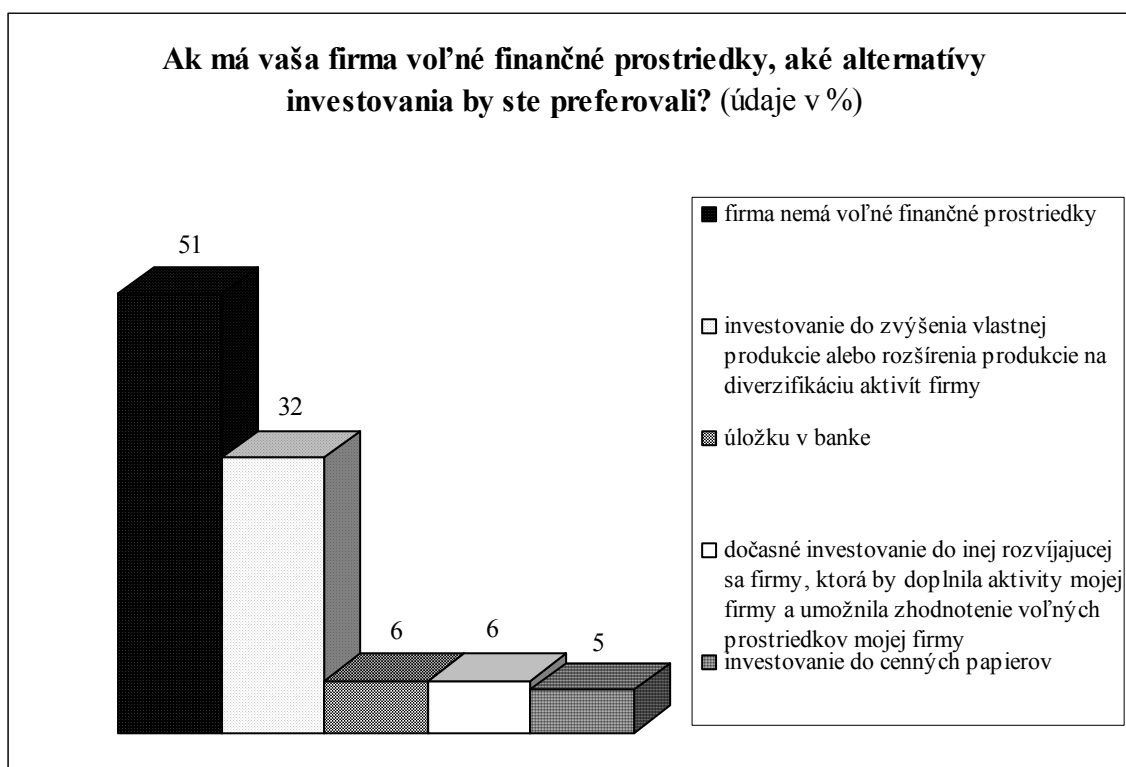
- 01 - áno, potreboval by som pomoc predovšetkým pri príprave projektu
- 02 - áno, potreboval by som pomoc predovšetkým pri jednaní s investorom
- 03 - áno, využil by som poradenstvo, aj keď mám dostatočné skúsenosti
- 04 - nie, poradenstvo nepotrebujem

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XIII. ALTERNATÍVY INVESTOVANIA VOĽNÝCH FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV

Mnohé podniky disponujú voľnými financiami a hľadajú spôsoby, ako ich možno najlepšie investovať. Túto problematiku sme skúmali v ďalšej otázke, kde nami oslovení respondenti odpovedali, ktorú možnosť investovania voľných finančných prostriedkov preferujú, ak ich majú voľné. Z prieskumu je zrejmé, že viac ako **polovica** oslovených predstaviteľov **firiem deklarovala nedostatok voľných finančných prostriedkov** a takmer **tretina** malých a stredných firiem **chce voľné financie investovať do zvýšenia vlastnej produkcie alebo rozšírenia produkcie na diverzifikáciu aktivít firmy**.

Graf č. 13

Medzi firmami, ktoré **nemajú žiadne voľné finančné prostriedky** sú najčastejšie zastúpené malé a stredné podniky s ročným obrátom v roku 2004 od 1 mil. do 5 mil. Sk (62%) a od 5 mil. do 10 mil. Sk (60%), podniky zamerané na poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (67%), hotely/reštaurácie/pohostinstvo (58%), dopravu, poštu, telekomunikácie (59%), podniky zamerané na „inú“ podnikateľskú činnosť (57%) a z krajového hľadiska v Žilinskom (61%) a Košickom kraji (64%).

Investovať voľné finančné zdroje do zvýšenia vlastnej produkcie alebo rozšíriť produkciu na diverzifikáciu aktivít firmy sú pripravené predovšetkým podniky s vyšším ročným obrátom, od 5 mil. do 10 mil. Sk a od 10 mil. do 50 mil. Sk (po 48%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (57%), nad 100 mil. Sk (53%), malé a stredné firmy s počtom zamestnancov od 10 do 49 (44%) a od 50 až 249 (55%), so zameraním na priemyselnú výrobu (49%) a peňažníctvo (46%). Do tejto skupiny patria aj firmy, ktoré z celkového objemu výroby exportovali 10% produkcie (56%), od 10% do 30% produkcie (54%), od 30% do 50% tovarov

a služieb (53%) a od 50% do 70% produkcie (67%). Taktiež tu boli zastúpené podniky v Trenčianskom (40%) a Prešovskom kraji (42%).

Ak má vaša firma voľné finančné prostriedky, aké alternatívy investovania by ste preferovali? (údaje v %)					
	Odpovede:				
	01	02	03	04	05
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	7	6	27	6	54
10 – 49	4	4	44	5	43
50 – 249	4	0	55	9	32
Druh činnosti					
priemyselná výroba	6	2	49	4	39
poľnohosp. a potravinárska výroba */	0	4	29	0	67
obchod	7	4	28	7	54
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	4	7	23	8	58
stavebníctvo	8	8	34	6	44
doprava/pošta/telekomunikácie */	15	3	20	3	59
peňažníctvo */	8	23	46	15	8
obchodné služby	6	7	29	6	52
iné	2	2	33	6	57
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	11	6	30	5	48
Trnavský	13	7	23	4	53
Trenčiansky	2	4	40	7	47
Nitriansky	4	9	34	6	47
Žilinský	8	4	21	6	61
Banskobystrický	5	7	35	7	46
Prešovský	0	1	42	5	52
Košický	4	3	22	7	64
Celoslovenský priemer	6	5	32	6	51

Legenda:

01 – úložku v banke

02 – investovanie do cenných papierov

03 – investovanie do zvýšenia vlastnej produkcie alebo rozšírenia produkcie na diverzifikáciu aktivít firmy

04 – dočasné investovanie do inej rozvíjajúcej sa firmy, ktorá by doplnila aktivity mojej firmy a umožnila zhodnotenie voľných prostriedkov mojej firmy

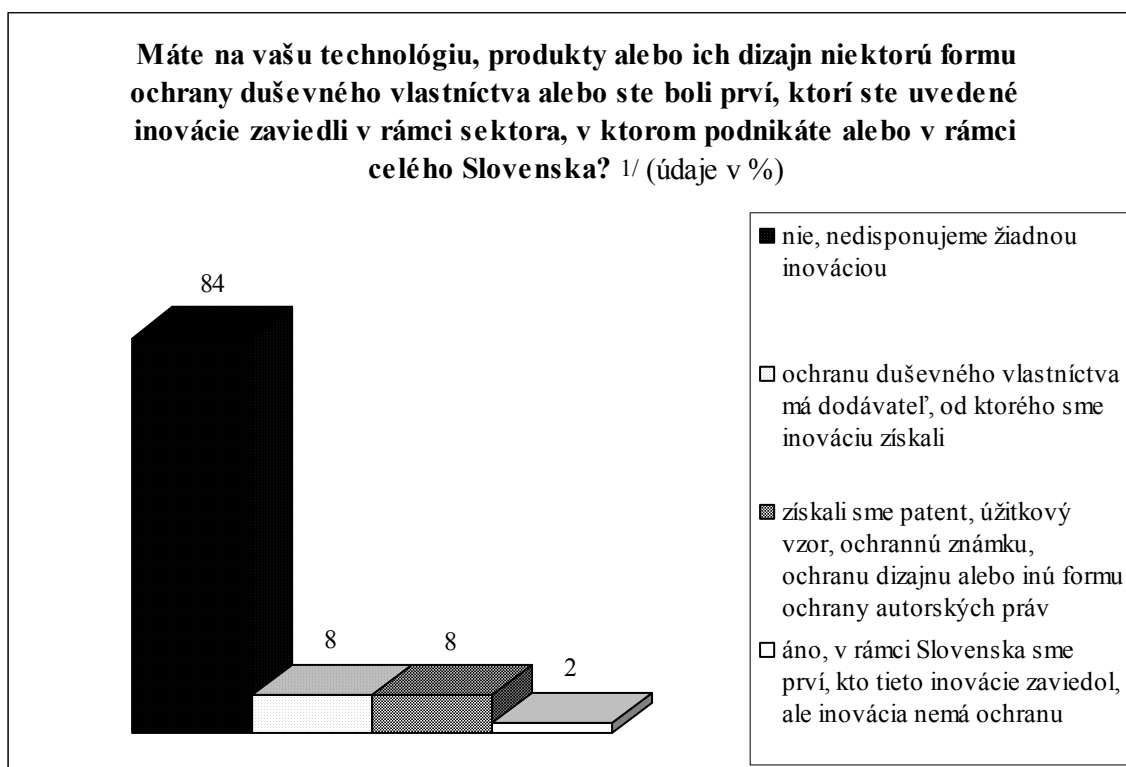
05 – firma nemá voľné finančné prostriedky

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XIV. OCHRANA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA NA TECHNOLOGIU, PRODUKTY ALEBO ICH DIZAJN MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Ochranu duševného vlastníctva na Slovensku poskytuje Úrad priemyselného vlastníctva SR. Sem patria patenty, úžitkové vzory, ochranné známky a ochrana dizajnu. **Patenty** sa udeľujú na vynálezy, ktoré sú nové, zahŕňajú vynálezcovskú činnosť a sú priemyselne využiteľné. **Úžitkové vzory** sú technické riešenia, ktoré sú nové, presahujú rámec prostej odbornej spôsobilosti a sú priemyselne využiteľné. Pod **ochrannou známkou** sa myslí slovné, obrazové, priestorové alebo kombinované označenie, ktoré je spôsobilé odlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby. Na vydanie osvedčenia o jedinečnosti **dizajnu** tento musí spĺňať svetovú novosť a osobitý charakter. Chceli sme vedieť, či malé a stredné podniky vlastnia nejakú formu ochrany duševného vlastníctva. Z grafu č. 14 je badateľné, že **najväčší podiel firiem**, viac ako štyri pätiny, **nedisponuje žiadnou inováciou**.

Graf č. 14

Takáto odpoveď bola najčastejšie charakteristická pre firmy s ročným obrátom v roku 2004 do 1 mil. Sk (97%), od 1 mil. do 5 mil. Sk (89%), pre firmy s počtom zamestnancov do 9 (89%), podnikajúcich v obchode (89%), hotelierstve, reštauračných a pohostinských službách (96%), v doprave, pošte a telekomunikáciách (97%), neexportujúcich podnikoch (91%) a sídliaich v Trenčianskom a Prešovskom kraji (po 88%).

Necelá desatina opýtaných predstaviteľov malých a stredných podnikov sa vyjadrila, že **ochranu duševného vlastníctva má dodávateľ, od ktorého inováciu získali**. Nadpriemerne

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

túto odpoveď prezentovali zástupcovia podnikateľských subjektov s minuloročným obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (15%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (13%) a od 50 mil. do 100 mil. Sk (27%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (15%) a od 50 do 249 (27%), pôsobiacich hlavne v priemysle (21%), ktoré vyvážajú do 10% svojej produkcie (13%), od 10% do 30% produkcie (24%) a od 30% do 50% tovarov (41%) a majúci svoje sídlo v Žilinskom kraji (16%).

Podnikov, ktoré vlastnia nejakú formu autorského práva, prieskum zistil rovnako necelých desať percent. Ide predovšetkým o podniky s vyšším obratom od 10 mil. Sk do 50 mil. Sk (18%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (27%) a nad 100 mil. Sk (26%), firmy, kde je zamestnaných od 10 do 49 pracovníkov (14%) a od 50 do 249 pracovníkov (30%), zaoberajúce sa opäť priemyselnou výrobou (21%), vyvážajúcich do 10% zo svojho objemu výroby (19%), od 10% do 30% výroby (30%), exportujúcich od 30 do 50% produktov (35%) a od 50% do 70% (46%), ďalej v Nitrianskom a Žilinskom kraji (po 13%).

Najnižší podiel oslovených firiem zaviedlo inovácie na Slovensku ako prvé, avšak nemajú na ne žiadne ochranné práva.

Máte na vašu technológiu, produkty alebo ich dizajn niektorú formu ochrany duševného vlastníctva alebo ste boli prví, ktorí ste uvedené inovácie zaviedli v rámci sektora v ktorom podnikáte alebo v rámci Slovenska? 1/ (údaje v %)				
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:			
	01	02	03	04
0 – 9	5	5	2	89
10 – 49	14	15	4	69
50 – 249	30	27	7	48
Druh činnosti				
priemyselná výroba	21	21	5	60
poľnohosp. a potravinárska výroba */	8	8	0	84
obchod	4	6	1	89
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	0	4	0	96
stavebníctvo	7	12	1	82
doprava/pošta/telekomunikácie */	0	0	3	97
peňažníctvo */	0	8	15	77
obchodné služby	9	5	3	84
iné	5	6	2	87
Kraj sídla podniku				
Bratislavský	8	6	3	83
Trnavský	7	4	2	87
Trenčiansky	5	7	2	88
Nitriansky	13	10	3	76
Žilinský	13	16	2	75
Banskobystrický	6	6	2	86
Prešovský	2	10	0	88
Košický	6	8	2	85
Celoslovenský priemer	8	8	2	84

1/ Vzhľadom na možnosť uviesť viac odpovedí, súčet percent prevyšuje 100.

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

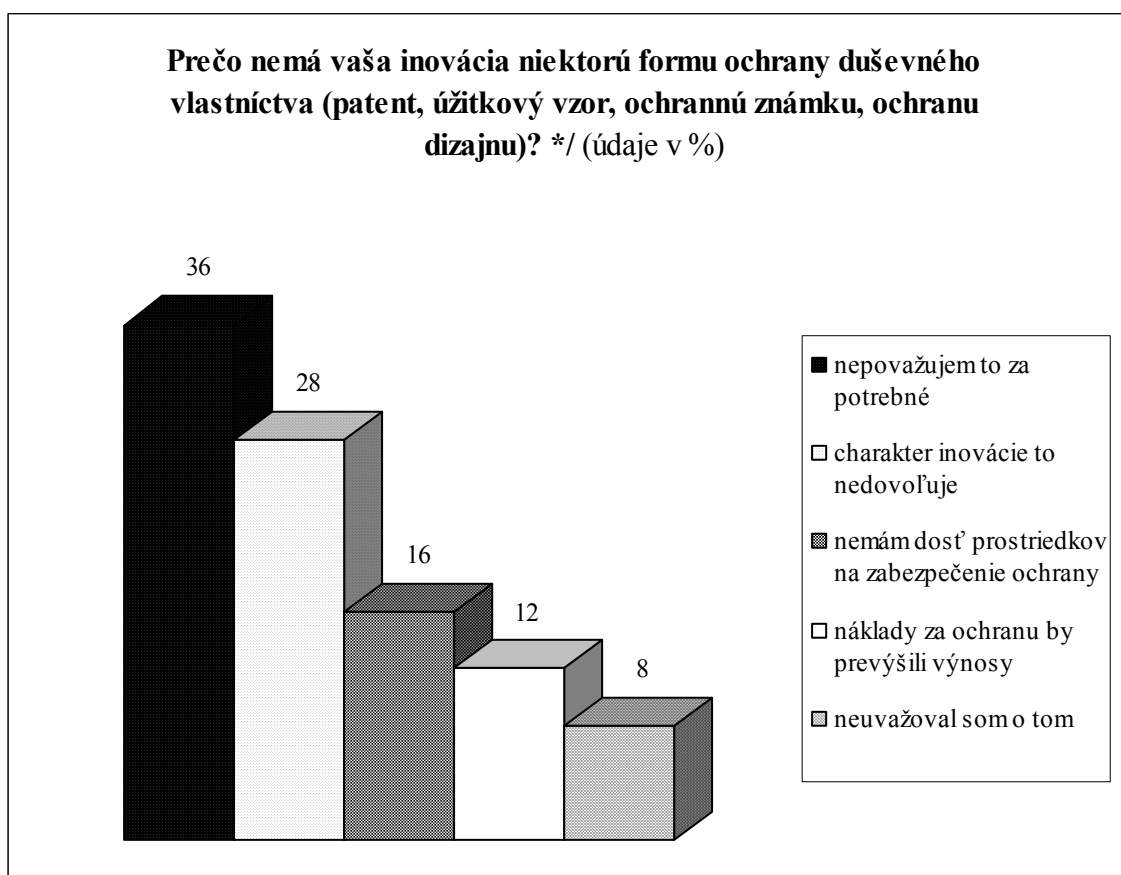
Legenda:

- 01 – získali sme patent, úžitkový vzor, ochrannú známku, ochranu dizajnu alebo inú formu autorských práv
- 02 – ochranu duševného vlastníctva má dodávateľ, od ktorého sme inováciu získali
- 03 – áno, v rámci Slovenska sme boli prví, kto tieto inovácie zaviedol, ale inovácia nemá ochranu
- 04 – nie, nedisponujeme žiadnou inováciou

XV. DÔVODY NEVLASTNENIA NIEKTOREJ FORMY OCHRANY DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA

Respondenti, zastupujúci malé a stredné podniky, ktorí na predchádzajúcu otázku uviedli, že v rámci SR boli prví, kto inovácie zaviedol, ale nemajú ochranu, mali bližšie špecifikovať, prečo ich firma nevlastní žiadnu formu ochrany vlastníctva. Rozdelenie odpovedí prináša nasledujúci graf, ktorý je však pre nízku početnosť iba orientačný.

Graf č. 15

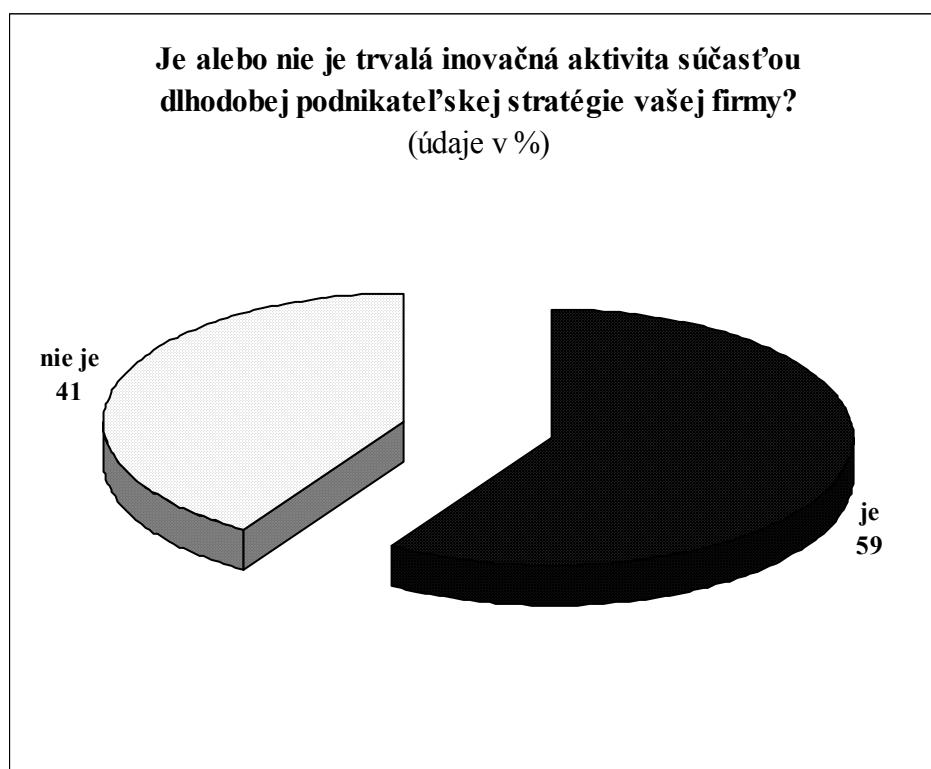
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XVI. INOVAČNÁ AKTIVITA AKO SÚČASŤ PODNIKATELSKEJ STRATÉGIE MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Ak chcú byť podniky dlhodobo úspešné a konkurencieschopné, nevyhnutným predpokladom je permanentná inovácia výrobkov a poskytovaných služieb. Na náročných trhoch Európskej únie musia spĺňať prísne kritéria z hľadiska kvality a platných noriem. Naša ďalšia otázka bola preto zameraná na inovačnú aktivitu firiem. Na otázku: „Je alebo nie je trvalá inovačná aktivita súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie vašej firmy?“ odpovedali takmer **tri pätiny** opýtaných zástupcov malých a stredných firiem **kladne** a približne **dve pätiny** deklarovali, že **nie**.

Odpovede oslovených zástupcov firiem, ako ich zachytil prieskum, prezentuje nasledujúci graf.

Graf č. 16

Trvalá inovačná aktivita je súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie predovšetkým pre podniky s vyšším ročným obrátom a vyšším počtom zamestnancov. Ide o firmy s obrátom od 5 mil. do 10 mil. Sk (67%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (74%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (81%) a nad 100 mil. Sk (74%), podniky, v ktorých pracuje od 10 do 49 zamestnancov (67%) a od 50 do 249 zamestnancov (84%). Z hľadiska podnikateľskej činnosti prevažujú podniky so zameraním na priemyselnú výrobu, poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (po 67%), hotely, reštaurácie a pohostinstvá (65%) a peňažníctvo (77%). Inovačnú aktivitu oveľa častejšie deklarovali aj podniky vyvážajúce viac ako 10% zo svojej produkcie (84%), od 10% do 30% produkcie (80%), od 30% do 50% výrobkov (79%) a tiež exportujúce 50% až 70% produkcie (87%). Podľa sídelného zázemia firiem trvalá inovačná aktivita prevláda vo firmách v Bratislavskom (76%), Žilinskom (70%), Prešovskom a Košickom kraji (po 67%).

Z podnikov, **v ktorých nie je trvalá inovačná aktivita** súčasťou podnikateľskej stratégie, prevládajú malé a stredné podniky s ročným obratom v roku 2004 do 1 mil. Sk (68%), zaoberajúce sa stavebníctvom (45%), dopravou, poštovými službami a telekomunikáciami (50%) a „inou“ činnosťou (54%) a neexportujúce firmy (46%). Z regionálneho pohľadu sú to hlavne firmy v Trnavskom (56%), Trenčianskom (59%), Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (po 52%).

V tabuľke na ďalšej strane sú prezentované odpovede na trvalé inovačné aktivity firiem rozdelené z hľadiska veľkosti ročného obratu malých a stredných podnikov v minulom roku, podľa druhu vykonávanej podnikateľskej činnosti a krajového rozdelenia.

Je alebo nie je trvalá inovačná aktivita súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie vašej firmy? (údaje v %)		
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:	
	je	nie je
0 – 9	56	44
10 – 49	67	33
50 – 249	84	16
Druh činnosti		
priemyselná výroba	67	33
poľnohosp. a potravinárska výroba */	67	33
obchod	58	42
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	65	35
stavebníctvo	55	45
doprava/pošta/telekomunikácie */	50	50
peňažníctvo */	77	23
obchodné služby	59	41
iné	46	54
Kraj sídla podniku		
Bratislavský	76	24
Trnavský	44	56
Trenčiansky	41	59
Nitriansky	48	52
Žilinský	70	30
Banskobystrický	48	52
Prešovský	67	33
Košický	67	33
Celoslovenský priemer	59	41

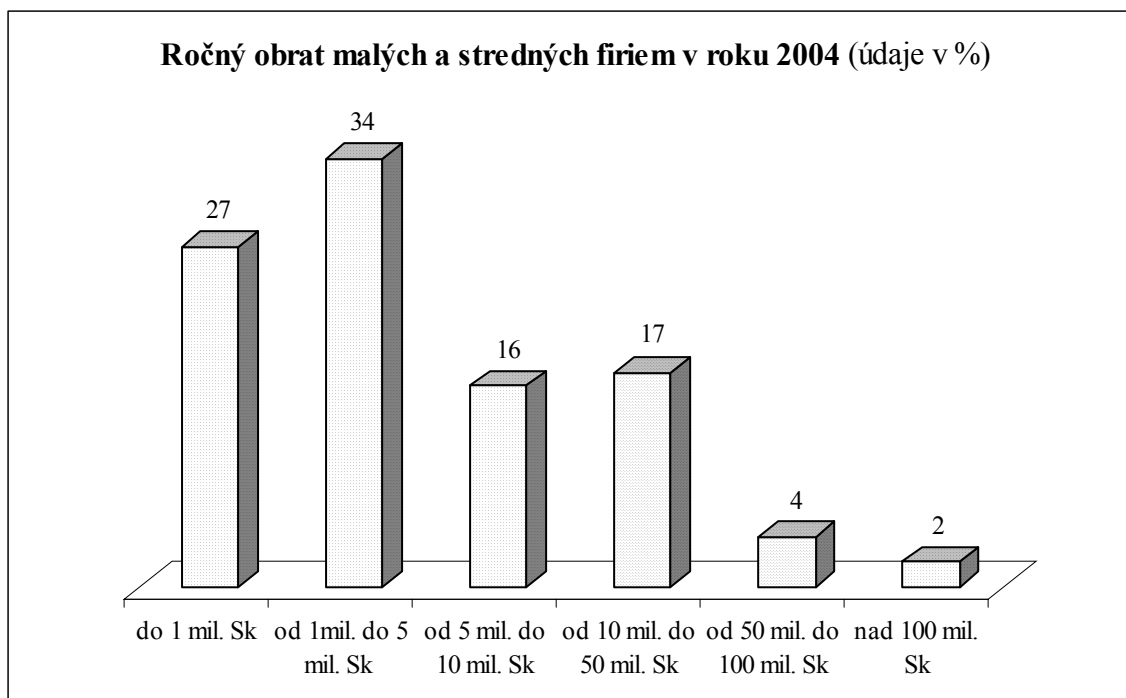
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XVII. VYBRANÉ EKONOMICKÉ INDIKÁTORY SLEDOVANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

XVII.1. VÝŠKA OBRATU SLEDOVANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

V aktuálnom prieskume „Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania“ najväčší podiel zo skúmaných podnikov, **viac ako tretinu**, predstavovali tie, ktorých vlaňajší obrat činil **od 1 mil. do 5 mil. Sk**. Druhú najpočetnejšiu skupinu, **viac ako štvrtinu**, predstavovali firmy, ktorých obrat v roku 2004 bol do výšky **1 mil. Sk**. **Súhrnne tretinu** zisťovaných podnikov tvorili malé a stredné firmy, ktoré za rok 2004 uviedli obrat vo výške **od 5 mil. do 50 mil. Sk**. Podniky s obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk a nad 100 mil. Sk predstavovali v najnovšom prieskume menšie podiely. Graf č. 17 prináša rozloženie odpovedí zástupcov malých a stredných podnikov na ročný obrat za rok 2004.

Graf č. 17

V najväčšej skupine podnikov **s ročným obratom v roku 2004 od 1 mil. do 5 mil. SK** boli najčastejšie zastúpené firmy podnikajúce v obchode (41%), hotelierstve, reštauračných a pohostinských službách (55%) a v Košickom kraji (46%).

Medzi skúmanými podnikmi **s ročným obratom do 1 mil. Sk** sa nachádzali firmy s počtom zamestnancov 0 až 9 (33%), zamerané na dopravu, poštu a telekomunikácie, obchodné služby (po 32%), „inú“ podnikateľskú činnosť (45%), neexportujúce (32%) a regionálne zastúpené v Trnavskom (37%) a Banskobystrickom kraji (33%).

Tretiu najpočetnejšiu kategóriu malých a stredných podnikov, teda firiem **s minuloročným obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk**, prieskum zistil v podnikateľských subjektoch zamestnávajúcich 10 až 49 (34%) a 50 až 249 pracovníkov (23%), ktorých hlavná náplň spočíva v oblasti priemyselnej výroby (27%), poľnohospodárskej a potravinárskej

výroby (35%), stavebníctva (21%), doprave, pošte a telekomunikáciách (23%), v podnikoch exportujúcich do 10% zo svojho objemu výroby (35%), od 10% do 30% výroby (34%), od 30% do 50% produkcie (33%), od 50% do 70% produktov (47%) a nad 70% tovarov a služieb (44%) a tiež sídliačich v Trenčianskom kraji (22%).

Deklarovaný **minuloročný obrat vo výške od 5 mil. do 10 mil. Sk** aktuálny prieskum zachytil vo firmách s priemyselnou výrobou (23%), peňažníctve (46%), v podnikoch, ktoré vyviezli od 10% do 30% zo svojej výroby (25%) a ktoré majú svoje zázemie v Žilinskom kraji (22%).

Detailnejší pohľad na štruktúru sledovaných malých a stredných z hľadiska ich obratu v roku 2004 približuje tabuľka.

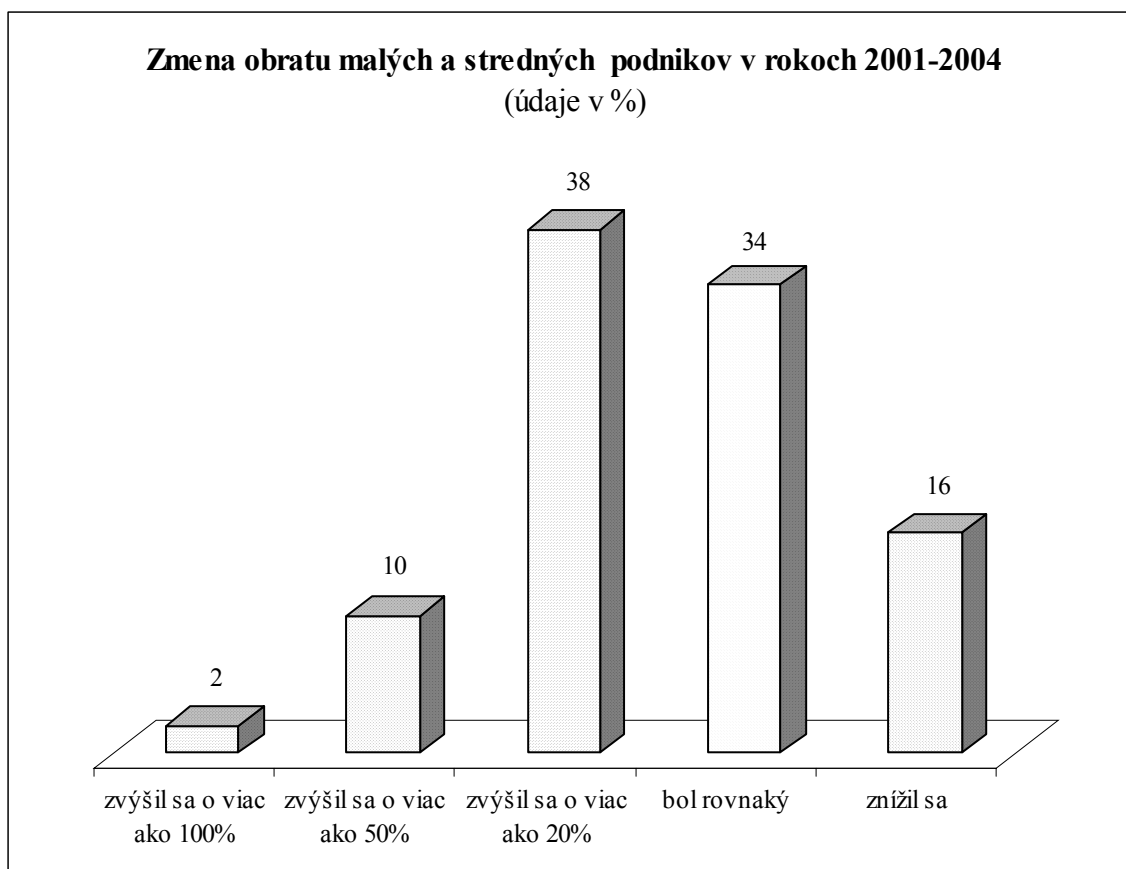
Ročný obrat malých a stredných podnikov v roku 2004 v optike vybraných parametrov (údaje v %)						
	Odpovede:					
	do 1 mil. Sk	1 – 5 mil. Sk	5 – 10 mil. Sk.	10 – 50 mil. Sk	50 – 100 mil. Sk	nad 100 mil. Sk
Počet zamestnancov v podniku						
0 – 9	33	37	16	13	1	0
10 – 49	7	25	19	34	10	5
50 – 249	0	3	8	23	36	30
Druh činnosti						
priemyselná výroba	13	23	23	27	11	3
poľnohospodárska a potravinárska výroba*/	18	22	4	35	17	4
obchod	26	41	14	14	4	1
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	29	55	16	0	0	0
stavebníctvo	25	25	14	21	7	8
doprava/ pošta/telekomunikácie */	32	26	13	23	0	6
peňažníctvo */	9	27	46	18	0	0
obchodné služby	32	32	19	15	2	0
iné	45	26	5	19	3	2
Kraj sídla podniku						
Bratislavský	23	35	19	18	3	2
Trnavský	37	30	11	15	6	1
Trenčiansky	27	26	19	22	4	2
Nitriansky	31	31	16	13	8	1
Žilinský	21	37	22	13	4	3
Banskobystrický	33	30	12	17	4	4
Prešovský	22	35	17	17	8	1
Košický	27	46	9	14	2	2
Celoslovenský priemer	27	34	16	17	4	2

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XVII.2. ZMENA OBRATU V ROKOCH 2001 AŽ 2004

Významným faktorom sledovaným v ekonomickej činnosti firmy je zmena obratu podnikateľských subjektov. V najnovšom prieskume mali zástupcovia oslovených firiem možnosť deklarovať zmenu obratu v rokoch 2001 až 2004. Takmer **dve pätiny** respondentov uviedlo, že **obrat** ich firmy **sa** v spomínaných rokoch **zvýšil o viac ako 20%** a viac ako **tretina** zástupcov malých a stredných podnikov sa vyslovila, že nenastala **žiadna zmena obratu** v rokoch 2001 až 2004. Nepatrný podiel, **dve percentá**, podnikov uviedlo, že ich **obrat sa** medzi rokmi 2001 a 2004 **zvýšil o 100%**. Zmenu obratu v uvedených rokoch prehľadnejšie uvádza ďalší graf.

Graf č. 18

Medzi **podniky, ktoré uviedli zvýšenie obratu o viac ako 20%**, patria subjekty s počtom zamestnancov od 10 do 49 (44%), od 50 do 249 (52%), podnikajúce v oblasti priemyselnej výroby (49%), stavebníctve (43%), doprave, poštových a telekomunikačných službách (47%), peňažníctve (46%) a zo sídelného pohľadu v Bratislavskom (44%), Žilinskom (51%) a Prešovskom kraji (56%).

Žiadnu **zmenu obratu v rokoch 2001 až 2004 nezaznamenali**, podľa odpovedí respondentov zastupujúcich malé a stredné firmy, **podniky** zaoberajúce sa hotelierstvom, reštauračnými a pohostinskými službami (39%) a „inou“ činnosťou (50%) a ktorých sídlo je zapísané v Trnavskom (41%), Nitrianskom (44%) a Banskobystrickom kraji (43%).

Zníženie obratu v uvedenom období **deklarovali** predovšetkým **firmy** podnikajúce v oblasti poľnohospodárstva a potravinárskej výroby (25%) a v hoteloch, reštauráciách a pohostinstvách (24%).

Každý desiaty oslovený zástupca malých a stredných podnikov uviedol, že v rokoch 2001 až 2004 **sa obrat** v ich firme **zvýšil o viac ako 50 %**. Ide hlavne o podniky v peňažníctve (54%) a z krajového členenia umiestnené v Bratislavskom a Košickom kraji (po 15%).

Nasledujúca tabuľka podrobnejšie prezentuje výsledky prieskumu na dynamiku zmien obratu v rokoch 2001 až 2004 v malých a stredných podnikoch.

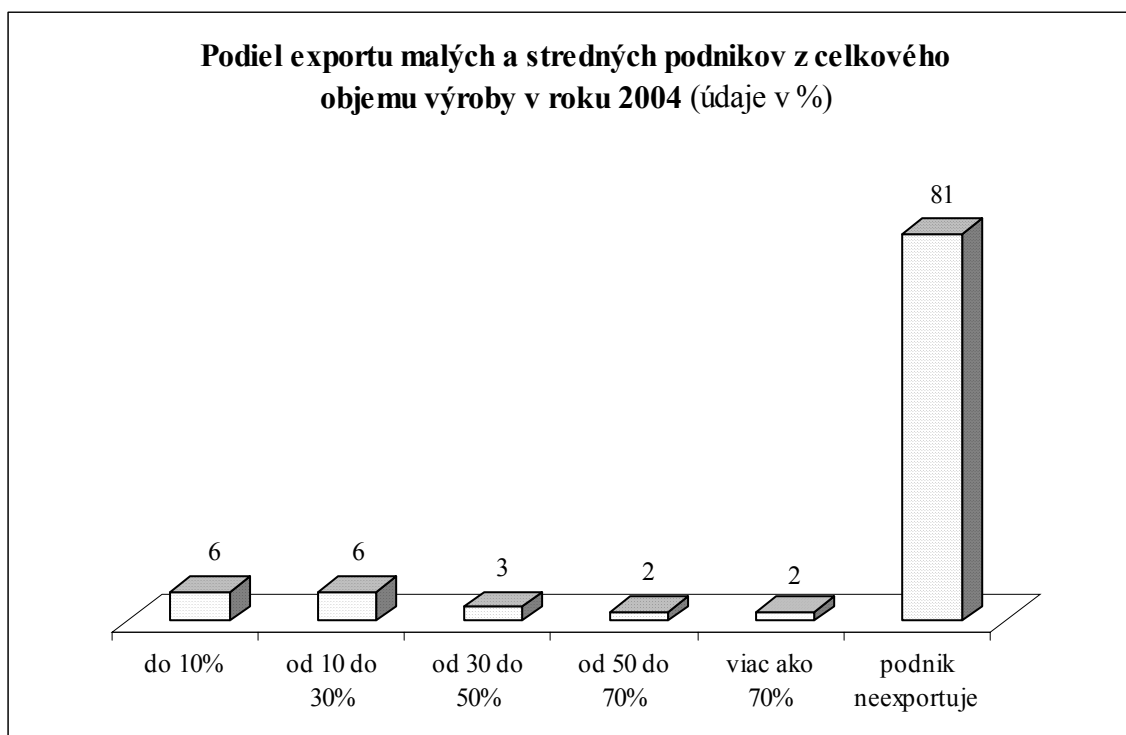
Ako sa zmenil obrat vašej firmy v rokoch 2001 až 2004? (údaje v %)					
	Odpovede:				
	zvýšil sa o viac ako 100%	zvýšil sa o viac ako 50%	zvýšil sa o viac ako 20%	bol rovnaký	znížil sa
Počet zamestnancov v podniku					
0 – 9	1	9	37	35	18
10 – 49	6	10	44	30	10
50 – 249	2	14	52	25	7
Druh činnosti					
priemyselná výroba	2	13	49	27	9
poľnohosp. a potravinárska výroba */	4	13	37	21	25
obchod	1	6	37	37	19
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	0	14	23	39	24
stavebníctvo	5	11	43	32	9
doprava/pošta/telekomunikácie */	0	9	47	26	18
peňažníctvo */	0	54	46	0	0
obchodné služby	2	11	39	33	15
iné	5	3	27	50	15
Kraj sídla podniku					
Bratislavský	1	15	44	26	14
Trnavský	1	8	31	41	19
Trenčiansky	7	6	30	38	19
Nitriansky	2	9	30	44	15
Žilinský	0	6	51	31	12
Banskobystrický	2	3	35	43	17
Prešovský	0	9	56	18	17
Košický	1	15	38	30	16
Celoslovenský priemer	2	10	38	34	16

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XVII.3. PODIEL EXPORTU Z CELKOVÉHO OBJEMU VÝROBY V ROKU 2004

Výskum taktiež mapoval, aký podiel z celkového objemu výroby malé a stredné podniky exportujú. **Osem z desiatich** oslovených predstaviteľov malých a stredných firiem sa vyjadrilo, že ich podnik žiadne tovary a služby **neexportuje**. **Do desiat' percent** z celkového objemu výroby a **od desiat' percent do tridsať percent** z celkového objemu výroby v roku 2004 **vyvážalo** zhodne, podľa prieskumu, **po 6%** opytovaných firiem. **Súhrnne 7%** malých a stredných podnikov **exportovalo** vlani **viac ako 30%** z celkového objemu výroby. Plastickejšie je táto otázka znázornená v nasledujúcom grafe.

Graf č. 19

Najväčší podiel zo všetkých oslovených malých a stredných podnikov, **viac ako štyri pätiny**, tvrdí, že ich firma **žiadne produkty nevyváža**. Táto odpoveď bola charakteristická hlavne pre podniky s ročným obrátom do 1 mil. Sk (96%) a od 1 mil. do 5 mil. Sk (88%), podniky s menším počtom zamestnancov od 0 do 9 (87%), zamerané na obchod (88%), hotely, reštaurácie a pohostinstvá (100%), stavebníctvo (90%), dopravu, poštu a telekomunikácie (88%) a „inú“ činnosť. Z hľadiska regionálneho zázemia firiem je najviac neexportujúcich podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji (86%).

Medzi podnikmi, ktoré vlani **vyviezli do desiat' percent zo svojho celkového objemu výroby** prevažujú firmy s ročným obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (12%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (11%) a nad 100 mil. Sk (16%), ďalej podniky, v ktorých pracuje od 50 do 249 zamestnancov (11%) a zaoberajúce sa poľnohospodárstvom a potravinárskou výrobou (17%).

Exportujúce firmy od desiat' percent do tridsať percent zo svojho objemu výroby sú predovšetkým firmy s ročným obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (13%) a od 50 mil. do 100 mil. Sk (14%), s počtom zamestnancov od 10 do 49 (14%) a od 50 do 249 (11%) a podnikajúce v priemyselnej výrobe (27%).

Od tridsať do päťdesiat percent zo svojho objemu výroby exportujú 3% zisťovaných malých a stredných podnikov. Dominujú hlavne firmy s vyšším ročným obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (25%) a nad 100 mil. Sk (11%), vyšším počtom zamestnancov od 50 do 249 (18%) a podniky s hlavnou podnikateľskou činnosťou v oblasti priemyselnej výroby.

Aký podiel tvorí export z celkového objemu výroby v roku 2004 v malých a stredných podnikov? (údaje v %)						
	Odpovede:					
	01	02	03	04	05	06
Počet zamestnancov v podniku						
0 – 9	5	4	2	1	1	87
10 – 49	7	14	5	4	4	66
50 – 249	11	11	18	5	12	43
Druh činnosti						
priemyselná výroba	9	27	11	7	6	40
poľnohosp. a potravinárska výroba */	17	4	4	0	4	71
obchod	5	4	1	1	1	88
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	0	0	0	0	0	100
stavebníctvo	2	4	3	0	1	90
doprava/pošta/telekomunikácie */	3	3	0	3	3	88
peňažníctvo */	0	8	0	0	15	77
obchodné služby	8	4	4	1	1	82
iné	3	2	2	0	0	93
Kraj sídla podniku						
Bratislavský	5	7	3	2	2	81
Trnavský	7	3	1	0	5	84
Trenčiansky	8	8	1	2	3	78
Nitriansky	2	5	3	2	2	86
Žilinský	4	9	3	0	0	84
Banskobystrický	10	5	4	2	1	78
Prešovský	4	6	5	1	1	83
Košický	5	5	5	1	1	83
Celoslovenský priemer	6	6	3	2	2	81

Legenda:

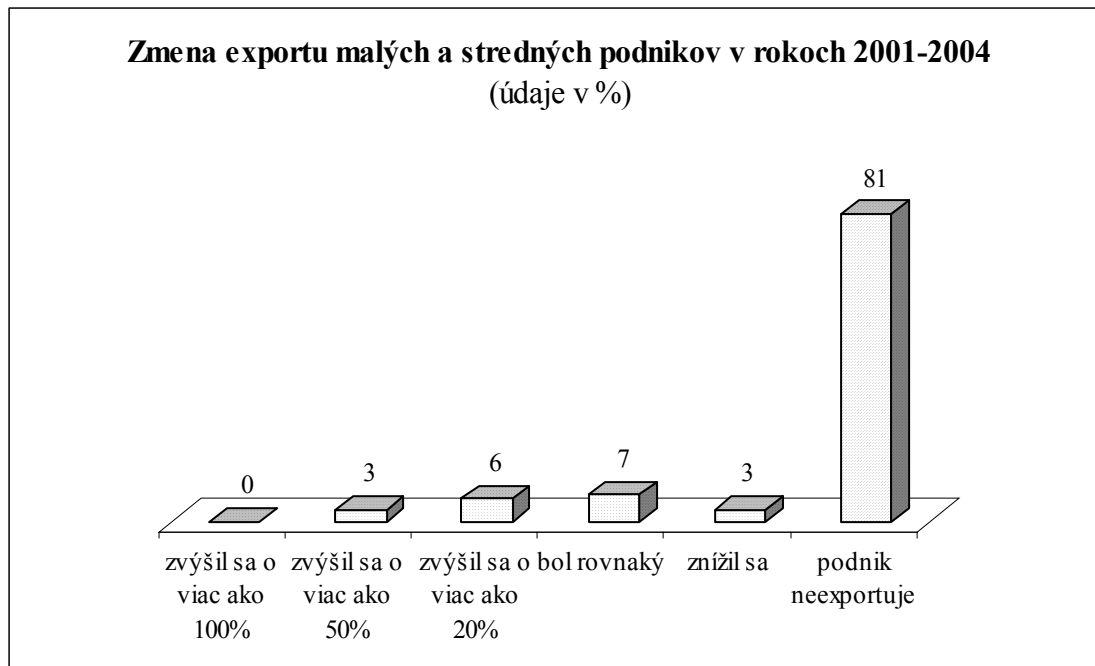
- 01 – menej ako 10 % z celkového obratu firmy
- 02 – od 10 do 30 % z celkového obratu firmy
- 03 – od 30 do 50 % z celkového obratu firmy
- 04 – od 50 do 70 % z celkového obratu firmy
- 05 – viac ako 70 % z celkového obratu firmy
- 06 – firma neexportuje

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

XVII.4. ZMENA EXPORTU V ROKOCH 2001 AŽ 2004

Vývoz tovarov a služieb a taktiež dynamika zmien exportu v období rokov 2001 až 2004 sa dotýka asi pätiny zisťovaných malých a stredných podnikov, keďže **81 %** nami oslovených **firiem** uviedlo, že **sa exportom nezaobrá**. Necelé **desatina** opýtaných **podnikateľských subjektov** uviedla, že v spomínaných rokoch **sa ich export zvýšil** o viac ako 50%, resp. o viac ako 20% a ďalšia **desatina podnikateľov deklarovala, že export ich firmy** v rokoch 2001 až 2004 **zostal rovnaký**, resp. **sa znížil**.

Graf č. 20

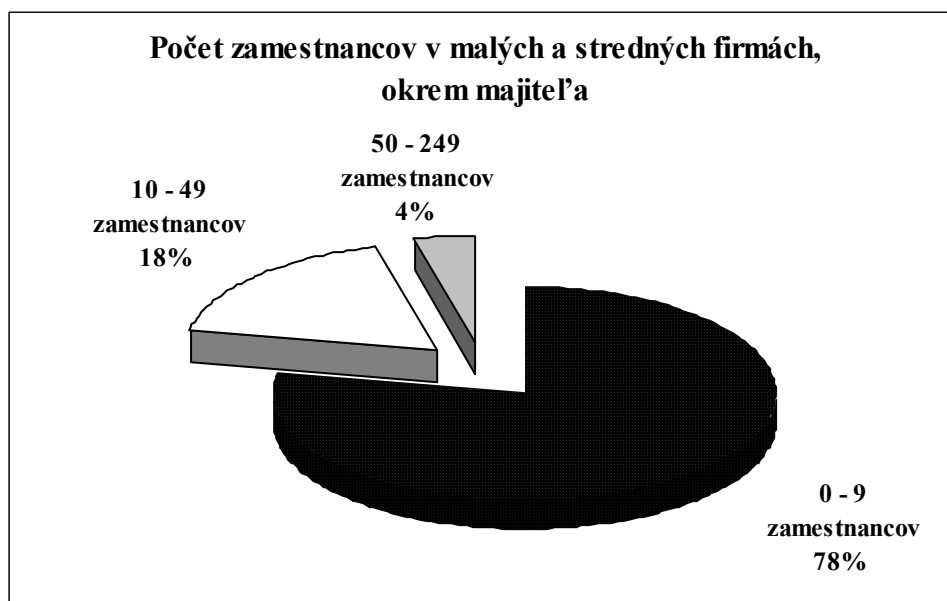
Žiadna zmena exportu v rokoch 2001 až 2004 nenastala najmä vo firmách s minuloročným obrátom od 10 mil. do 50 mil. Sk (12%) a nad 100 mil. Sk (26%), v podnikoch zamestnávajúcich 10 až 49 (13%) a 50 až 249 zamestnancov (18%), ktorých hlavná podnikateľská činnosť spočíva v priemyselnej výrobe (20%) a celkový vývoz predstavoval do 10% z objemu výroby (51%), od 10% do 30% výroby (29%), od 30% do 50% produkcie (18%), od 50% do 70% produktov (53%) a tiež tie, ktoré exportovali viac ako 70% zo svojej výroby (35%).

Zvýšenie exportu v spomínanom časovom horizonte **o viac ako 20%** deklarovali oslovení zástupcovia malých a stredných podnikov, u ktorých predstavoval vlnajší obrát od 10 mil. do 50 mil. Sk (17%) a od 50 mil. do 100 mil. Sk (25%), s počtom zamestnancov 10 až 49 (14%) a od 50 do 249 (18%) a taktiež firiem, ktoré sa zameriavajú na priemyselnú výrobu (23%) a poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (21%). V optike exportujúcich firiem sem patria podniky s vývozom do 10% tovarov (23%), od 10% do 30% tovarov (41%), od 30% do 50% produkcie (35%), od 50% do 70% produkcie (13%) a podniky vyvážajúce nad 70% z celkového objemu svojej výroby (45%).

XVII.5 POČET ZAMESTNANCOV V MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOCH

V najnovšom prieskume „**Pripravenosť malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania**“ sa medzi skúmanými podnikmi nachádzali vo veľkej miere také, v ktorých **počet zamestnancov neprekročil 9**. Takéto firmy tvorili **takmer štyri pätiny**. Výrazne menší podiel, **necelú pätinu** zisťovaných podnikov, predstavovali firmy **s počtom zamestnancov 10 až 49** a **každá dvadsiata piata** oslovená firma **zamestnávala 50 až 249 pracovníkov**. Rozdelenie zisťovaných malých a stredných podnikov v optike počtu zamestnancov je znázornené graficky.

Graf č. 21

Podniky zamestnávajúce najmenší počet pracovníkov, do 9, prieskum zistil predovšetkým medzi subjektami s najnižším minuloročným obratom do 1 mil. Sk (95%) a s obratom od 1 mil. do 5 mil. Sk (86%), z hľadiska vykonávanej podnikateľskej činnosti zamerané na obchod (86%), peňažníctvo (85%) a obchodné služby (88%).

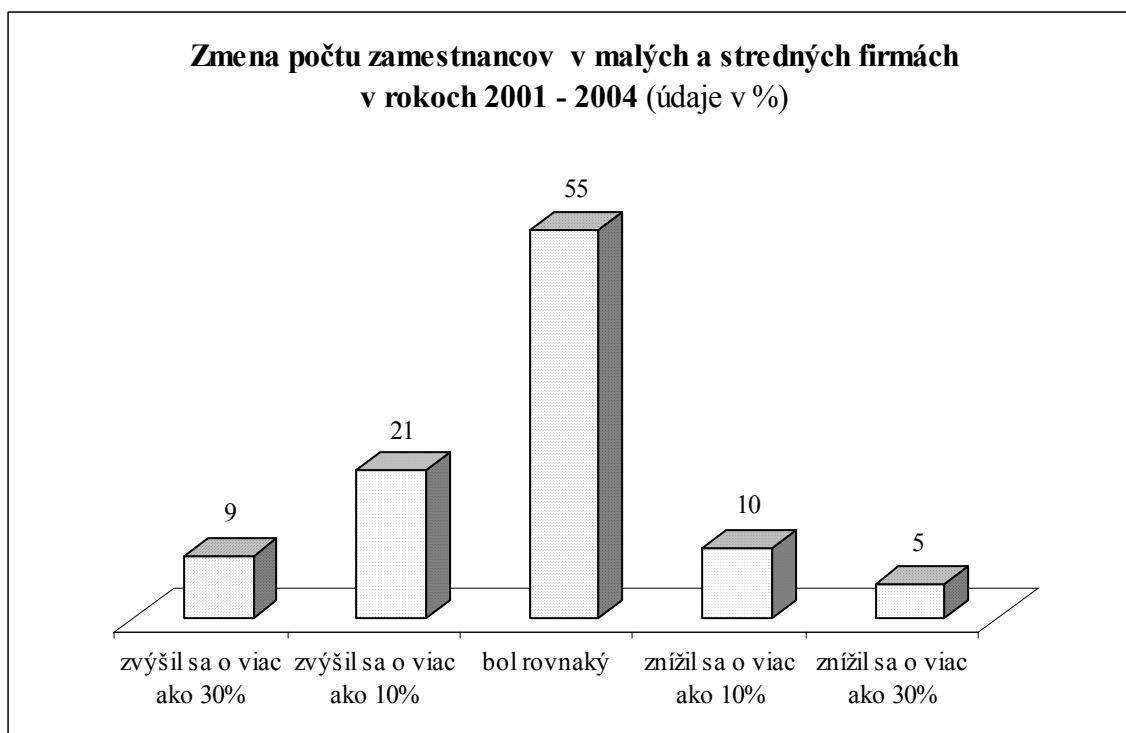
V skupine **firiem s počtom zamestnancov od 10 do 49** sa nachádzali hlavne podniky s vlašajším obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (36%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (41%) a nad 100 mil. Sk (42%), zaoberajúce sa priemyselnou výrobou (40%), hotelierstvom, reštauračnými a pohostinskými službami (25%), stavebníctvom (32%) a sídlia v Nitrianskom kraji (23%).

Podniky s najväčším počtom zamestnancov od 50 do 249 mali aj najvyšší obrat v roku 2004, od 50 mil. do 100 mil. Sk (32%) a nad 100 mil. Sk (58%) a boli orientované na priemyselnú výrobu (15%) a poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (21%).

XVII.6. ZMENA POČTU ZAMESTNANCOV V MALÝCH A STREDNÝCH FIRMÁCH 2001-2004

Počas troch rokov zmena počtu zamestnancov sa nedotkla viac ako polovice zisťovaných podnikov, viac ako jedna pätina firiem deklarovala zvýšenie počtu zamestnancov o viac ako 10% a desatina opýtaných zodpovedných predstaviteľov podnikov uviedla, že počet ich zamestnancov sa v rokoch 2001 až 2004 znížil o viac ako 10%.

Graf č. 22

V kategórii malých a stredných podnikov, ktorých stav počtu zamestnancov v uvedenom období zostal rovnaký, sú najčastejšie zastúpené firmy s minuloročným obratom do 1 mil. Sk (73%), s počtom zamestnancov od 0 do 9 (60%), podnikajúce v „inej“ oblasti (63%) a sídlia v Nitrianskom (60%), Trenčianskom a Banskobystrickom kraji (po 61%).

K podnikom, v ktorých sa počet zamestnancov v rokoch 2001 až 2004 zvýšil o viac ako 10%, patria najmä firmy s obratom od 5 mil. do 10 mil. Sk (39%) a od 50 mil. do 100 mil. Sk (34%), zamestnávajúce od 10 do 49 (29%) a od 50 do 249 pracovníkov (27%), zamerané hlavne na peňažníctvo (38%) a majúce zázemie v Žilinskom (28%) a Prešovskom kraji (37%).

Oslovení predstavitelia malých a stredných podnikov, kde sa stav zamestnancov v spomínanom čase znížil o viac ako 10%, zastupovali prevažne podnikateľské subjekty s vyšším ročným obratom od 50 mil. do 100 mil. Sk (18%) a nad 100 mil. Sk (21%), s počtom pracovníkov od 10 do 49 (17%) a od 50 do 249 (23%), s hlavnou náplňou práce v priemyselnej výrobe (15%), poľnohospodárstve a potravinárskej oblasti (17%) a v doprave, poštových a telekomunikačných službách (24%).

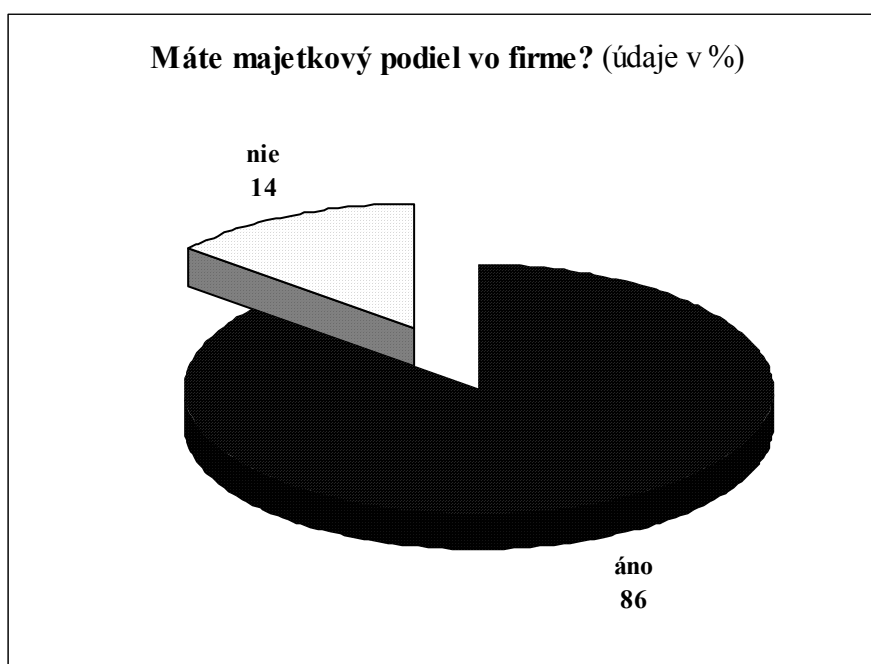
*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Z predchádzajúceho grafu ďalej vyplýva, že takmer **desatina** malých a stredných podnikov zvýšila počet svojich zamestnancov o viac ako 30%. Podľa prieskumu sa zvýšenie týkalo v prevažnej miere podnikov s obratom v roku 2004 od 50 mil. do 100 mil. Sk (16%) a nad 100 mil. Sk (26%), vo firmách, kde pracuje od 50 do 249 zamestnancov (20%) a ktorých podstatná činnosť je zameraná na peňažníctvo (23%).

XVIII. MAJETKOVÝ PODIEL VO FIRME

V aktuálnom prieskume sa **viac ako štyri pätiny** oslovených predstaviteľov zastupujúcich malé a stredné podniky vyjadrilo, že **má majetkový podiel vo firme**.

Graf č. 23

Majetkový podiel vo firme deklarovali vo zvýšenej miere zodpovední zástupcovia podnikov, ktoré mali minuloročný obrat vo výške od 1 mil. do 50 mil. Sk (93%), veľkostnej skupiny s počtom pracovníkov od 0 do 9 (91%), so zameraním na peňažníctvo (92%), „inú“ podnikateľskú činnosť (94%), s minuloročným exportom vo výške od 50% do 70% produkcie (93%) a pôsobiace v Trnavskom regióne (96%).

Majetkový podiel vo firme nemajú predovšetkým opýtaní zástupcovia subjektov, ktorí reprezentovali malé a stredné podniky s vlašajším obratom od 10 mil. do 50 mil. Sk (22%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (34%), nad 100 mil. Sk (26%), podniky s počtom zamestnancov od 10 do 49 (29%) a od 50 do 249 (43%), firmy zaoberajúce sa priemyselnou výrobou (30%), poľnohospodárstvom a potravinárskou výrobou (21%), s objemom vývozu od 10% do 30% zo svojej produkcie (27%), od 30% do 50% tovarov a služieb (29%) a exportujúce viac ako 70% produktov z celkového objemu výroby (35%) a sídlia v Banskobystrickom kraji (22%).

Máte majetkový podiel vo firme? (údaje v %)		
Počet zamestnancov v podniku	Odpovede:	
	áno	nie
0 – 9	91	9
10 – 49	71	29
50 – 249	57	43
Druh činnosti		
priemyselná výroba	70	30
poľnohosp. a potravinárska výroba */	79	21
obchod	89	11
hotely/reštaurácie/pohostinstvo	90	10
stavebníctvo	82	18
doprava/pošta/telekomunikácie */	88	12
peňažníctvo */	92	8
obchodné služby	88	12
iné	94	6
Kraj sídla podniku		
Bratislavský	86	14
Trnavský	96	4
Trenčiansky	86	14
Nitriansky	84	16
Žilinský	84	16
Banskobystrický	78	22
Prešovský	85	14
Košický	90	10
Celoslovenský priemer	86	14

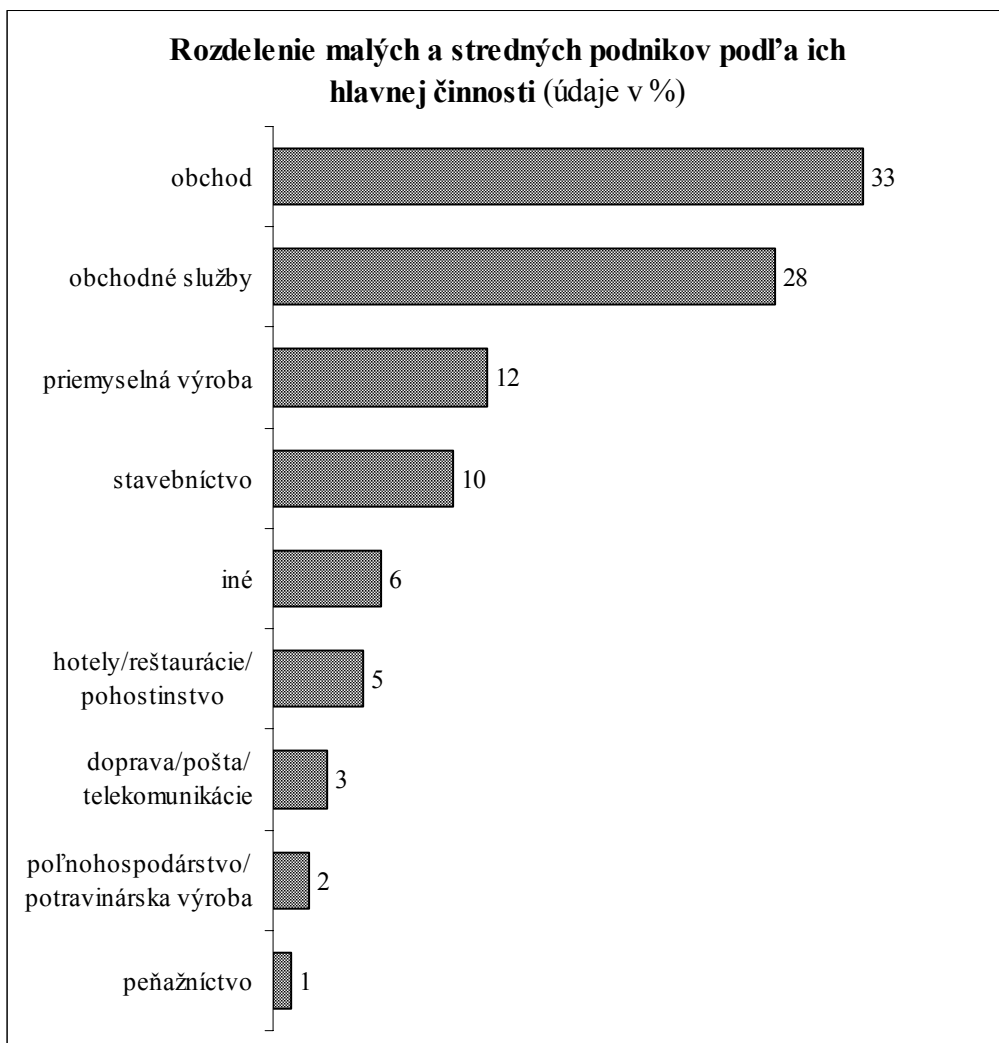
XIX. ROZDELENIE MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV PODĽA ICH HLAVNEJ ČINNOSTI

V najnovšom prieskume o pripravenosti malých a stredných podnikov na nebankové formy financovania sa **tretina** zisťovaných **podnikov** orientovala **na obchod**, viac ako **štvrtina na obchodné služby**, viac ako **desatina podnikov** bola zameraná **na priemyselnú výrobu** a **desatina** malých a stredných **firiem** podnikala **v stavebníctve**.

V kategórii skúmaných malých a stredných **firiem zaoberajúcich sa obchodnou činnosťou** bolo najviac takých, ktorých obrat v roku 2004 bol od 1 mil. do 5 mil. Sk (41%) a regionálne sídlili v Žilinskom (50%) a Prešovskom kraji (43%).

*/ Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí uviedli túto odpoveď, sú údaje len orientačné.

Graf č. 24

Oslovených respondentov zatupujúcich **firmy orientované na obchodné služby** prieskum zistil predovšetkým medzi podnikmi s minuloročným obrátom vo výške od 5 mil. do 10 mil. SK (33%), exportujúcimi do 10% produkcie zo svojej výroby (38%) a z hľadiska krajového členenia v Bratislavskom (36%), Nitrianskom (35%) a Košickom kraji (33%).

Zmapované malé a stredné **podniky zamerané na priemyselnú výrobu** mali vo vyššej miere vlašjší obrát od 5 mil. do 10 mil. Sk (17%), od 10 mil. do 50 mil. Sk (19%), od 50 mil. do 100 mil. Sk (30%) a nad 100 mil. Sk (21%). V tejto skupine taktiež prevládajú podniky z väčším počtom zamestnancov od 10 do 49 (26%) a od 50 do 249 (41%), vyvážajúce časť zo svojho objemu výroby, konkrétne do 10% produkcie (18%), od 10% do 30% výroby (50%), od 30% do 50% tovarov (38%), od 50% do 70% výroby (60%) a viac ako 70% produkcie (40%). Z krajového členenia bolo najviac priemyselných podnikov zúčastňujúcich sa prieskumu z Trenčianskeho kraja (21%).

Firmy podnikajúce v stavebníctve mali obrát v roku 2004 od 50 mil. do 100 mil. Sk (16%) a nad 100 mil. Sk (42%), počet pracovníkov sa v týchto podnikoch pohyboval od 10 do 49 (18%) a sídlili hlavne v Trnavskom kraji (18%).

Rozdelenie a rozmiestnenie skúmaných malých a stredných podnikov podľa počtu zamestnancov a krajového členenia (údaje v %)									
	Hlavný druh činnosti podniku podľa OKEČ								
Počet zamestnancov	01	02	03	04	05	06	07	08	09
0-9	7	2	37	5	8	3	1	31	6
10-49	26	2	22	7	18	3	1	15	6
50-249	41	11	14	0	14	4	0	14	2
Kraj sídla podniku									
Bratislavský	9	1	35	6	6	3	4	36	0
Trnavský	10	8	31	2	18	3	0	15	13
Trenčiansky	21	4	23	4	13	4	1	22	8
Nitriansky	10	1	23	8	10	3	1	35	9
Žilinský	13	2	50	1	8	3	0	18	5
Banskobystrický	8	2	36	1	10	3	1	30	9
Prešovský	12	2	43	8	9	4	1	16	5
Košický	9	1	35	6	10	1	0	33	5
Celoslovenský priemer	12	2	33	5	10	3	1	28	6

Legenda:

- 01 - priemyselná výroba
- 02 - poľnohospodárstvo/potravinárska výroba
- 03 - obchod
- 04 - hotely/reštaurácie/pohostinstvo
- 05 - stavebníctvo
- 06 - doprava/pošta/telekomunikácie
- 07 - peňažníctvo/poistovníctvo
- 08 - obchodné služby
- 09 - iné

XX. METODIKA VÝSKUMU

Terénnu fázu výskumu uskutočnili v dňoch od 22. októbra do 2. novembra 2005 školení externí spolupracovníci ÚVVM - anketári technikou štandardizovaného rozhovoru.

Z databázového súboru 103 274 malých a stredných podnikov, ktoré poskytla Sekcia metodiky a informatiky ŠÚ SR bolo vybraných 54 698 v bežnom mesiaci aktívnych podnikov, ktoré tvorili základný súbor malých a stredných podnikateľov zapísaných do Obchodného registra.

Výberový súbor bol utvorený stratifikovaným náhodným výberom z databázového súboru malých a stredných podnikateľov. Ako charakteristiky základného súboru boli vybrané dva znaky:

a) rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov na:

- ☐ 01 = malé, s počtom zamestnancov od 0 do 9 (**J**) a od 10 do 49 zamestnancov (**M**),
- ☐ 02 = stredné, s počtom zamestnancov od 50 do 249 (**S**).

b) rozdelenie podnikov podľa hlavného druhu činnosti zapísaného do Obchodného registra, pričom kategorizácia hlavných činností bola stanovená: 01 = priemyselná výroba, 02 = poľnohospodárstvo/potravinárska výroba, 03 = obchod, 04 = hotely/ reštaurácie/pohostinstvo, 05 = stavebníctvo, 06 = doprava/pošta/telekomunikácie, 07 = peňažníctvo/poist'ovníctvo/, 08 = obchodné služby a 09 = iný druh činnosti. Na generovanie výberového súboru sa použila metóda optimálneho proporčionálneho stratifikovaného náhodného výberu.

Anketári obdržali zoznam podnikov, v ktorých mali realizovať rozhovory. Zoznam podnikov obsahoval dvoj - až trojnásobný počet adries podnikov, aby okrem určených podnikov mali k dispozícii aj náhradné adresy. V prípade, že sa anketárom nepodarilo skontaktovať s predstaviteľmi firiem, ktoré boli uvedené na nami poskytnutých zoznamoch, mohli anketári vybrať ľubovoľnú firmu z určenej obce, ktorá vyhovovala predpísanej veľkosti firmy podľa počtu zamestnancov. V takomto prípade pod zoznam nami uvedených firiem na smerniciach dopísali veľkosť, názov, adresu, meno konateľa a telefónne číslo firmy, ktorú navštívili. Okrem toho mali anketári k dispozícii, ako pomôcku pri rozhovoroch s respondentmi, list riaditeľa sekcie analýzy podnikateľského prostredia Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, v ktorom bol výskumný projekt objasnený.

Návratnosť dotazníkov: Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na spracovanie odovzdaných 1070 dotazníkov, čo predstavuje 76,4 %-nú návratnosť z plánovaného rozsahu výberovej vzorky n=1400.

Základné faktory, ktoré ovplyvnili návratnosť dotazníkov:

- ☐ zdĺhavé vyhľadávanie konkrétnych podnikov zvyšovalo náročnosť práce anketárov,
- ☐ niektoré podniky prestali existovať, alebo zmenili pôsobisko,
- ☐ nepresnosti a neaktuálnosť v záznamoch databázového súboru malých a stredných podnikateľov.

Vzhľadom na určitý stupeň nepresnosti a neaktuálnosti údajov v databázovom súbore malých a stredných podnikateľov nie je možné presne stanoviť parametre základného súboru pre znaky kraj, rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov a rozdelenie podnikov podľa hlavného druhu činnosti zapísaného do Obchodného registra. Z uvedených dôvodov sa nedá vykonať korektná analýza reprezentatívnosti výberového súboru.

XXI. ZHRNUTIE

- ❑ Takmer tri pätiny oslovených považujú za prvoradý strategický zámer firmy udržanie si pozície na trhu a zachovanie manažérskej kontroly. Necelá tretina respondentov deklarovala záujem o rýchly rast firmy na trhu a udržanie si vlastníctva.
- ❑ Takmer štvrtina oslovených plánuje zvýšiť produkciu organizačnými zmenami (napr. riadenie firmy, obchodný model) a viac ako pätina účastníkov prieskumu chce svoje aktivity rozšíriť vyvíjaním, resp. zavádzaním novej služby. Najväčší podiel podnikateľov - viac ako dve pätiny – neplánujú rozširovať aktivity svojej firmy.
- ❑ Respondenti, ktorí uviedli, že mienia rozširovať aktivity svojho podniku zároveň konkretizovali, aký nárast tržieb v súvislosti s pripravovanými inováciami očakávajú. Viac ako polovica oslovených predpokladá, že pripravované zavedenie inovácií napomôže pri náraste tržieb o 10 až 30 % a vyše tretina zástupcov oslovených firiem nárast tržieb do 10 %.
- ❑ Viac ako štvrtina firiem využíva pri inováciách spoluprácu s partnerskými firmami a vyše pätina firiem využíva vlastné kapacity na vývoj nových produktov resp. technológií. Polovica oslovených malých a stredných podnikov uviedla, že nepripravuje žiadne inovácie.
- ❑ Dve tretiny malých a stredných podnikov pripravujúcich inovácie svojich produktov a služieb uviedlo, že na ich financovanie využijú vlastné prostriedky a viac ako tretina má zabezpečený úver od bánk. Približne osmina firiem nevie zatiaľ na pripravované inovácie zabezpečiť prostriedky.
- ❑ Pre najväčšiu časť respondentov pripravujúcich inovácie svojich produktov a služieb – takmer štyri pätiny – zavedenie inovácii znamená zvýšenie obrátu firmy a pre viac ako dve pätiny úsporu nákladov. Takmer pätina získa inováciou nový segment na trhu.
- ❑ Viac ako polovica zástupcov podnikov pripravujúcich inovácie svojich produktov a služieb uviedla, že ich náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004 predstavovali do 10 % z celkového obrátu firmy a viac ako tretina oslovených od 10 % do 30 % z celkového obrátu firmy.
- ❑ Financovanie podnikateľskej činnosti dodatočným vkladom nového investora do základného imania firmy v plnej miere akceptuje každý dvadsiaty účastník prieskumu. Viac ako tri štvrtiny oslovených nechcu mať ďalšieho spoločníka vo firme a necelá pätina zástupcov podnikov by bola ochotná za určitých podmienok v závislosti od podmienok zmluvy akceptovať takúto formu financovania svojej činnosti.
- ❑ Viac ako polovica oslovených uviedla ako hlavný dôvod nezáujmu o vstup minoritného investora neochotu deliť sa o spolurozhodovanie vo firme a približne štvrtina podnikateľov sa priklonila k odpovedi, že ich firma sleduje aj iné ciele ako je maximalizácia zisku.
- ❑ Takmer dve pätiny predstaviteľov firiem ako hlavný prínos vstupu investora uviedli, že investícia pomôže v priebehu najbližších rokov výrazne zvýšiť obrát a zisk

spoločnosti. Takmer štvrtina oslovených očakáva od nového spoločníka pomoc zabezpečiť firme odbyť na nových trhoch a viac ako pätina si myslí, že spoločník pomôže výrazne zlepšiť finančné riadenie firmy.

- ❑ Z výsledkov prieskumu vyplýva, že viac ako osmina zástupcov firiem má skúsenosti s úspešným predkladaním projektov investorovi, keď ich projekt bol prijatý a financovaný. Každý dvadsiaty predstaviteľ firmy už projekt podal, ale bol zamietnutý pre nedostatok záruk a viac ako tri štvrtiny oslovených ešte o projekt nežiadali.
- ❑ Pri monitorovaní záujmu o pomoc pri príprave a predkladaní projektov investorovi štvrtina zástupcov podnikov uviedla, že by rada využila poradenstvo, aj keď má dostatočné skúsenosti s prípravou a predkladaním projektov a necelá štvrtina by potrebovala pomoc predovšetkým pri príprave projektu. S výsledkov prieskumu tiež vyplýva, že poradenstvo v tejto oblasti nepotrebujú viac ako dve pätiny zástupcov firiem.
- ❑ Viac ako polovica oslovených zástupcov malých a stredných firiem deklarovala, že ich podnik nedisponuje žiadnymi voľnými finančnými prostriedkami. Takmer tretina podnikov má voľné finančné zdroje a preferuje investovanie do zvýšenia vlastnej produkcie alebo rozšírenia produkcie na diverzifikáciu aktivít firmy.
- ❑ Najväčší podiel firiem, viac ako štyri pätiny, nedisponuje žiadnou inováciou. Necelá desatina opýtaných predstaviteľov malých a stredných podnikov sa vyjadrila, že ochranu duševného vlastníctva má dodávateľ, od ktorého inováciu získali. Podnikov, ktoré vlastnia nejakú formu autorského práva, prieskum zistil rovnako necelých desať percent.
- ❑ Takmer tri pätiny zodpovedných zástupcov firiem deklarovali, že trvalá inovačná aktivita je súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie ich firmy. Pre dve pätiny nie je.
- ❑ Najväčší podiel zo skúmaných podnikov, viac ako tretinu, predstavovali tie, ktorých vlnajší obrat činil od 1 mil. do 5 mil. Sk. Druhú najpočetnejšiu skupinu, viac ako štvrtinu, predstavovali firmy, ktorých obrat v roku 2004 bol do výšky 1 mil. Sk.
- ❑ Takmer dve pätiny respondentov uviedlo, že obrat ich firmy sa v rokoch 2001 až 2004 zvýšil o viac ako 20% a viac ako tretina zástupcov malých a stredných podnikov sa vyslovila, že nenastala žiadna zmena obratu v spomínaných rokoch.
- ❑ Vývoz tovarov a služieb a taktiež dynamika zmien exportu v období rokov 2001 až 2004 sa dotýka asi pätiny zisťovaných malých a stredných podnikov, keďže 81 % nami oslovených firiem uviedlo, že sa exportom nezaobrá.
- ❑ V najnovšom prieskume sa medzi skúmanými podnikmi nachádzali vo veľkej miere také, v ktorých počet zamestnancov neprekročil 9. Takéto firmy tvorili takmer štyri pätiny. Výrazne menší podiel, necelú pätinu zisťovaných podnikov, predstavovali firmy s počtom zamestnancov 10 až 49 a každá dvadsiata piata oslovená firma zamestnávala 50 až 249 pracovníkov.
- ❑ V období rokov 2001 až 2004 sa zmena počtu zamestnancov sa nedotkla viac ako polovice zisťovaných podnikov, viac ako jedna pätina firiem deklarovala zvýšenie počtu zamestnancov o viac ako 10% a desatina opýtaných zodpovedných predstaviteľov

podnikov uviedla, že počet ich zamestnancov sa v uvedenom období znížil o viac ako 10%.

- ❑ Viac ako štyri pätiny oslovených predstaviteľov zastupujúcich malé a stredné podniky vyjadrilo, že má majetkový podiel vo firme. Majetkový podiel vo firme nemá 14% opýtaných.
- ❑ Tretina nami zisťovaných podnikov sa orientovala na obchod, viac ako štvrtina na obchodné služby, viac ako desatina podnikov bola zameraná na priemyselnú výrobu a desatina malých a stredných firiem podnikala v oblasti stavebníctva.

XXII. ZOZNAM GRAFOV

Graf č.1: Aké sú dlhodobé strategické zámery pre vašu firmu?.....	9
Graf č.2: Plánujete rozšíriť aktivity vášho podniku?.....	11
Graf č.3: Aký nárast tržieb očakávate od zavedenia pripravovaných inovácií?.....	13
Graf č.4: Plánujete rozšíriť aktivity vášho podniku?.....	14
Graf č.5: Ako chcete pripravované inovácie financovať?.....	16
Graf č.6: Uved'te, prosím, aký prínos pre váš podnik znamená zavedenie inovácií?.....	18
Graf č.7: Uved'te, prosím, aký percentuálny podiel z tržieb vašej firmy predstavovali náklady na inovácie v rokoch 2002 až 2004?.....	20
Graf č.8: Prijali by ste financovanie formou dodatočného vkladu do základného imania firmy, ak by investor získal minoritný podiel na obmedzenú dobu 3 – 5 rokov?.....	22
Graf č.9: Aký je hlavný dôvod vášho nesúhlasu so vstupom nového minoritného spoločníka do firmy?.....	24
Graf č. 10: V prípade, že ste ochotný uvažovať o vstupe nového minoritného investora do firmy, ktorý prínos tohto kroku je pre vás najdôležitejší?.....	26
Graf č.11: Máte už skúsenosti s predkladaním projektu (podnikateľského plánu) investorovi?.....	28
Graf č.12: Využili by ste pomoc pri príprave projektu a pri jeho predkladaní investorovi?....	30
Graf č. 13: Ak má vaša firma voľné finančné prostriedky, aké alternatívy investovania by ste preferovali?.....	32
Graf č. 14: Máte na vašu technológiu, produkty alebo dizajn niektorú formu ochrany duševného vlastníctva alebo ste boli prví, ktorí ste uvedené inovácie zaviedli v rámci sektora, v ktorom podnikáte alebo v rámci celého Slovenska?.....	34
Graf č. 15: Prečo nemá vaša inovácia niektorú formu ochrany duševného vlastníctva (patent, úžitkový vzor, ochrannú známku, ochranu dizajnu)?.....	36
Graf č. 16: Je alebo nie je trvalá inovačná aktivita súčasťou dlhodobej podnikateľskej aktivity vašej firmy?.....	37
Graf č. 17: Ročný obrat malých a stredných firiem v roku 2004.....	39
Graf č. 18: Zmena obratu malých a stredných podnikov v rokoch 2001 – 2004	41

Graf č. 19: Podiel exportu malých a stredných podnikov z celkového objemu výroby v roku 2004.....	43
Graf č. 20: Zmena exportu malých a stredných podnikov v rokoch 2001 – 2004	45
Graf č. 21: Počet zamestnancov v malých a stredných firmách, okrem majiteľa	46
Graf č. 22: Zmena počtu zamestnancov v malých a stredných firmách v rokoch 2001-2004..	47
Graf č. 23: Máte majetkový podiel vo firme?	48
Graf č. 24: Rozdelenie malých a stredných podnikov podľa ich hlavnej činnosti.....	50

KONTAKTNÁ ADRESA:

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

EURO INFO CENTRE SK-672 Bratislava

Záhradnícka 153, 821 08 BRATISLAVA 2, SLOVAK REPUBLIC

Tel.: 02 / 55 57 16 10

Fax: 02 / 55 57 16 01

Internet URL: <http://www.nadsme.sk>

e-mail: agency@nadsme.sk, eicsk672@nadsme.sk